

Raporti i Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta Urbane

CONSERVATION OF BIODIVERSITY IN
PATOK LAGOON, ISHMI AND MATI RIVER OUTLET
THROUGH INTEGRATED RIVER BASIN MANAGEMENT

***Titulli i Projektit: Ruajtja e Biodiversitetit në Lagunën e Patokut dhe
Grykëderdhjen e Lumit Ishëm-Mat nëpërmjet Menaxhimit të Integruar të
Baseneve Lumore***

**CEPF Grand: #63851
Janar 2014 - Korrik 2015**

Përgatitur nga Instituti i Kërkimeve Urbane (IKU), për Fondin e Partneritetit për Ekosistemin në Rrezik (CEPF)

CONSERVATION OF BIODIVERSITY IN
PATOK LAGOON, ISHMI AND MATI RIVER OUTLET
THROUGH INTEGRATED RIVER BASIN MANAGEMENT

Instituti i Kërkimeve Urbane (IKU)

CEPF Grand: #63851

Raport mbi menaxhimin e mbetjeve të ngurta urbane

Shtator 2014

Përmbajtja

Përmbajtja.....	5
Akronimet	1
1. Përmbledhje ekzekutive	1
2. Hyrje.....	2
3. Përshkrimi i projektit.....	2
3.1. Situata e përgjithshme	2
3.2. Problemet kryesore.....	2
4. Metodologjia e përdorur	3
5. Zona në studim	3
5.1. Komuna Shënkoll	3
5.2. Komuna Zejmen	5
5.3. Komuna Thumane	6
5.4. Bashkia Rrëshen	8
5.5. Bashkia Rubik	9
5.6. Bashkia Kamëz.....	11
5.7. Bashkia Fushë-Krujë	13
5.8. Komuna Nikël.....	15
5.9. Komuna Prezë	17
5.10. Komuna Bubq.....	19
5.11. Bashkia Laç.....	21
5.12. Komuna Paskuqan.....	23
5.13. Bashkia Mamurras	25
5.14. Komuna Zall Herr	26
5.15. Komuna Bërshll	29
5.16. Komuna Milot	30
5.17. Komuna Fushe-Kuqe	31
5.18. Komuna Ishëm	34
5.19. Bashkia Tiranë	35
5.20. Komuna Kashar	37
6. Përmbledhje e Përfundimeve.....	38
6.1. Analizë krahasuese e menaxhimit të mbetjeve	38

6.2.	Informacion i përgjithshëm.....	38
6.3.	Performanca Aktuale e Shërbimit.....	40
6.4.	Aspektet teknike	42
7.	REKOMANDIME	44
7.1.	Rekomandime në nivel lokal.....	44
7.2.	Rekomandime në nivel qendror	44

Akronimet

CEPF	Critical Ecosystem Partnership Fund
IKU	Instituti i Kërkimeve Urbane
JICA	Japan International Cooperation Agency
NjQV	Njësi të Qeverisjes Vendore
NSHK	Ndërmarrje e Shërbimit Komunal
PGM	Pika të Grumbullimit të Mbetjeve
URI	Urban Research Institute
UNEP	United Nations Environmental Protection

1. Përmbledhje ekzekutive

Ky raport është hartuar nga Urban Research Institute (URI) në kuadër të projektit “Ruajtja e Biodiversitetit në Lagunën e Patokut dhe Grykëderdhjen e Lumit Ishëm-Mat Nëpërmjet Menaxhimit të Integruar të Baseneve Lumore” i financuar nga CEPF (Critical Ecosystem Partnership Fund).

Në këtë raport përfshihen:

1. Vleresimi i situatës në lidhje me menaxhimin e mbetjeve urbane.
2. Analize krahasuese midis NjQV-ve
3. Rekomandime.

Metodologjia e përdorur:

Për të arritur qëllimin e këtij studimi u zgjodhën 20 komuna dhe bashki të cilat kane impakt të drejtpërdrejtë në zonën tone të studimit nëpërmjet ujëndarësve lumorë Ishëm dhe Mat. Nga të gjitha NjQV-të të cilat janë pjese e baseneve ujore të lumenjve Ishëm dhe Mat u zgjodhën: Bashkitë Rrëshen, Rubik, Kamëz, Fushë-Krujë, Laç, Mamurras, Tirane dhe Komunitet Shënkoll, Zejmen, Thumanë, Nikël, Prezë, Bubq, Paskuqan, Zall Herr, Bërxull, Milot, Fushë-Kuqe, Ishëm dhe Kashar.

Një pasqyre më e detajuar e të gjithë pyetësorëve është dhënë në kapitujt në vazhdim.

2. Hyrje

Ky raport është hartuar nga Urban Research Institute (URI) në kuadër të projektit “Ruajtja e Biodiversitetit në Lagunën e Patokut dhe Grykëderdhjen e Lumit Ishëm-Mat Nëpërmjet Menaxhimit të Integruar të Baseneve Lumore” i financuar nga CEPF (Critical Ecosystem Partnership Fund).

Qëllimi kryesor i projektit është që nëpërmjet zbatimit të masave të integruara dhe të qëndrueshme të ndihmojë në reduktimin dhe në kontrollin mbi impaktin e përgjithshëm të aktiviteteve njerëzor si dhe të zhvillojë e mbrojë biodiversitetin në Lagunën e Patokut. Aktivitetet e projektit do të përfshijnë dhe sektorin publik, shoqërinë civile dhe biznesin në menaxhimin e ujëndarëseve, ndërtimin e partneriteteve publike-private me mekanizma që do të bëjë të mundur përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore.

Raporti përmban:

1. “Vlerësimin e situatës në lidhje me menaxhimin e mbetjeve në 20 njësi të qeverisjes vendore të rrethit të Lezhës, Tiranës dhe Durrësit dhe impakti mjedisor që shkaktojnë në nivelin e biodiversitetit në lagunën e Patokut nëpërmjet rrjedhave të lumenjve Ishëm dhe Mat.
2. Analizën krahasuese midis këtyre NjQV-ve.
3. Rekomandime në lidhje përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve dhe masave mbrojtëse në kuadër të menaxhimit të integruar të biodiversitetit në lagunën e Patokut.

3. Përshkrimi i projektit

3.1. Situata e përgjithshme

Laguna e Patokut është një nga Hotspotet e Biodiversitetit të Shqipërisë dhe njihet për rëndësinë e saj rajonale Mesdhetare si dhe Evropiane. Është një nga zonat e ruajtura speciale të Shqipërisë, identifikuar sipas UNEP dhe RAC/SPA që nga 1996; futet tek Zonat e Rëndësishme të Shpendëve (IBA) si dhe një nga zonat EMERALD të Shqipërisë. Konsiderohet nga ligatinat më të rëndësishme në Shqipëri për lejlekët (Rendi Charadriiformes), dhe një nga dy zonat ku Kojliku (*Numenius tenuirostris*) janë identifikuar në Shqipëri.

Laguna e Patokut, bazuar në analizat mjedisore dhe vlerësimet e biodiversitetit të dokumentuara në politika siç janë UNEP-METAP (1995), RAC/SPA (1996), CAMP, ICZM, dhe Plani i Menaxhimit të zonës Patok-Fushë-Kuqe, Menaxhimi i Rezervave Natyrore (2008) është konsideruar një Zonë Hotspot Biodiversiteti nën rrezik. Rreziqet më të mëdha të Biodiversitetit të Lagunës së Patokut janë të lidhura me të shkuarën dhe zhvillimet e fundit në dy ujëndarëset lumore (Mati dhe Ishmi) që kanë kontribuar së bashku ndër shekuj për të krijuar grykëderdhjen dhe ekosistemin e lagunës së Patokut.

3.2. Problemet kryesore

Zhvillimet urbane dhe industriale brenda zonës së ujëndarëses të lumenjve Mati dhe Ishëm gjatë 60 vjetëve të fundit ka rezultuar në rritjen e ndotjes dhe degradimin e mëtejshëm të ekosistemit. Ndryshimet demokratike në Shqipëri mbas viteve 90’ të shekullit të kaluar, dhe lëvizja e lirë e popullsisë nga zonat e brendshme malore drejt zonave bregdetare, dhe zonave kryesore urbane, si Tirana dhe periferitë e saj kanë rritur vullshëm shkallën e ndotjes të lumit Ishëm dhe ujërave të grykëderdhjes të Gjirit të Drinit, përfshirë lagunën e Patokut. Shumica e mbetjeve të ngurta të prodhuar në zonat rurale dhe urbane të lumenjve Ishëm dhe Mati janë shkarkuar në përrrenjtë e lumenjve dhe vetë lumenjtë, më tej dhe në

det, duke influencuar në jetën litorale të sistemit të lagunës së Patokut. Plastikët përfundojnë në aparatet tretëse të breshkave të ujit apo gjallesave të tjera, duke shkaktuar ndonjëherë vdekjen e individëve dhe specieve në rrezik.

Duke u bazuar në një analizë të tillë, është e dukshme që mbrojtja dhe përmirësimi i Biodiversitetit të lagunës së Patokut influencohet më së shumti nga zhvillimet dhe ndërhyrjet e bëra në ujëndarëset e lumenjve Ishëm dhe Mati të cilat kanë krijuar sistemin lagunor bregdetar të Patokut. Duke iu adresuar pjesën më të madhe të rreziqeve Biodiversitetit të lagunës së Patokut, mund të sigurohet nëpërmjet përgatitjes dhe zbatimit të Planeve të Menaxhimit të Integruar të Ujëndarësve të Lumenjve Ishmi dhe Mati, nëpërmjet metodologjisë së pjesëmarrjes, nga një konsultim shumëpalësh, përfshirje dhe angazhimit të të gjitha institucioneve publike (autoriteteve lokale dhe publike), palëve të interesit, përdoruesve të tokës dhe bizneseve që ushtrojnë aktivitetin në ujëndarësen.

Plani i Menaxhimit të Integruar të Ujëndarësve (IWMP) për lumenjtë Ishmi dhe Mati do të përcaktojë rolet dhe përgjegjësitë për tu ndarë ndërmjet palëve të interesit, do të ndërtojë qëllimet e menaxhimit dhe objektivat, dhe do të identifikojë veprimet, masat dhe mekanizmat që do të sigurojnë ruajtjen dhe përmirësimin e Biodiversitetit në lagunën e Patokut. Plani i Menaxhimit të Integruar të Ujëndarësve për lumenjtë Ishmi dhe Mati do të mbështetet nga një plan monitorimi të Biodiversitetit që do të ndihmojë matjen e suksesit dhe progresit të bërë në zbatimin e Planit të Menaxhimit të Integruar të Ujëndarësve.

4. Metodologjia e përdorur

Për të arritur qëllimin e këtij studimi u zgjodhën 20 komuna dhe bashki të cilat kanë impakt të drejtpërdrejtë në zonën tone të studimit nëpërmjet ujëndarësve lumorë Ishëm dhe Mat. Nga të gjitha NjQV-të të cilat janë pjesë e baseneve ujore të lumenjve Ishëm dhe Mat u zgjodhën: Bashkitë Rrëshen, Rubik, Kamëz, Fushë-Krujë, Laç, Mamurras, Tirane dhe Komunitat Shënkoll, Zejmen, Thumanë, Nikël, Prezë, Bubq, Paskuqan, Zall Herr, Bërxull, Milot, Fushë-Kuqe, Ishëm dhe Kashar.

Nën drejtimin e specialisteve të URI-t në vlerësimin e situatës janë përfshirë edhe personeli i NjQV-ve siç janë specialistet e Shërbimeve Publike si dhe të sektorit të financës. Studimi është hartuar nga specialistet e URI-t të cilët kryen takime në secilën NjQV, duke parë nga afër gjendjen aktuale të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane.

Përveçse vizitave në terren, vlerësimi u krye nëpërmjet një pyetësori i cili u përpilua dhe u përpunua nga ekspertet e URI-t i tillë që të arrinte rezultatet e parashikuara në qëllimet e projektit, duke vënë në pah problematikat që ka ky sektor bashkëngjitur më rekomandimet përkatëse për mirëfunksionimin e të gjithë hallkave të njësive që ofrojnë shërbimin e menaxhimit të mbetjeve.

5. Zona në studim

5.1. Komuna Shënkoll

Vend-ndodhja gjeografike

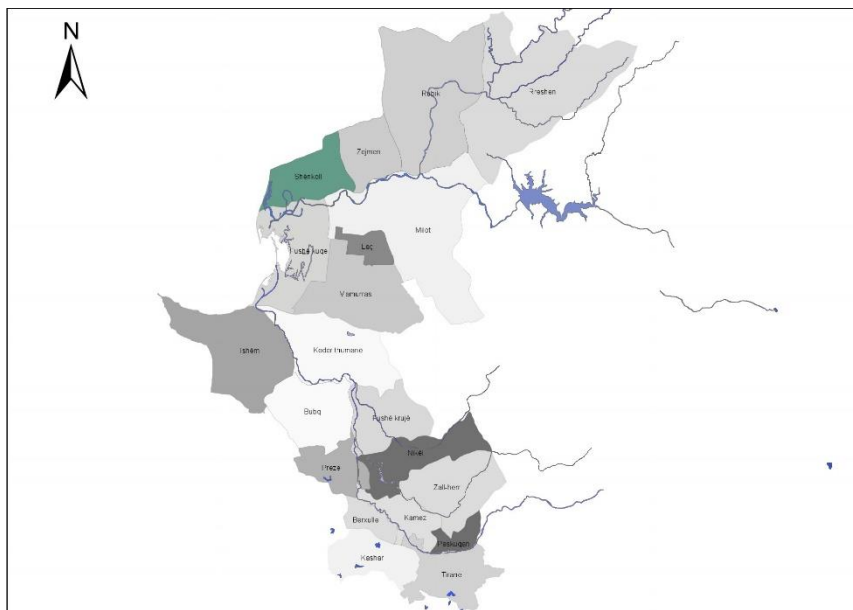

Figura # 1: Harta e vendndodhjes së komunës Shënkoll

Komuna Shënkoll është e përbërë nga 9 fshatra dhe ka një popullsi¹ 16,289 banorë, kjo komune ndodhet në veri të zonës sonë të studimit përgjatë pjesës veriore të grykëderdhjes dhe argjinaturës së lumit Mat.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Komuna Shënkoll ka kontraktuar "Leka 2007 sh.p.k", një kompani lokale private për të siguruar shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbetjeve të ngurta. Aktualisht komuna mbulon 70% të territorit, duke ofruar shërbimin e grumbullimit të mbetjeve vetëm për rreth 11.000 banorë apo 70% e popullsisë së regjistruar.

Kompania përdor 300 kontenerë, të cilët janë ndarë në 200 pika grumbullimi, të vendosur kryesisht në afërsi të grupeve të shtëpive në shumicën e fshatrave të komunës. Rreth 20% e kontenerëve të vendosur në qendrat e Shënkoll dhe Barbulloje janë vlerësuar të stërmbushur me mbetje të grumbulluara në këtë zonë.

Mbledhja kryhet në frekuencën e 2 deri 3 herë në javë, në varësi të sasisë së mbetjeve të mbledhura. Distanca mesatare për në landfill është vlerësuar në 28 km. Ndërkohë distanca e grumbullimit varion nga 20 km (duke iu referuar frekuencës së grumbullimit të mbetjeve për 1 ditë në javë vetëm në zonën urbane dhe qendrat e 2 fshatrave) në 70 km (duke iu referuar grumbullimit të mbetjeve nga lagjet e të gjitha fshatrave). Zyrtarët e komunës raportojnë se performanca e kontraktorit është vlerësuar si "e kënaqshme", edhe pse mekanizmi i vlerësimit dhe monitorimit dhe përgatitja e specifikimeve fillestare teknike që e bën bazat për kontratën janë vlerësuar si shumë të dobëta.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Duke u bazuar në numrin e popullsisë dhe sasisë së mbetjeve të gjeneruar për banor prej 0.42² kg/ditë, sasia totale e llogaritur është rreth 6841.38 kg/ditë ose 6.84 ton/ditë. Vlerësohet se nga kjo sasi mbetjesh rreth 2 ton/ditë nuk menaxhohen dhe për pasojë ato

¹ Popullsia është vendosur në baze të regjistrimit të NjQV-së

² 0.42 kg/ditë është sasia mesatare e llogaritur për zonën e Lezhës.

Shërbimi aktual sigurohet për rreth 4,000 banorë apo 70% e popullsisë rezidente dhe mbulon 70% të territorit. Zyrtarët e Komunës raportojnë për ekzistencën e përkohshme të vend shkarkimeve të pakontrolluara. Megjithatë, ata nuk kanë prova të qarta në lidhje me sasinë dhe pozicionimin e vend shkarkimeve të mbetjeve të hapura. Mbetjet inerte që gjenerohet kryesisht nga aktivitetet e ndërtimit janë përdorur kryesisht si materiale për mbushje.

Komuna posedon një ekskavator të vjetër të vogël që shpesh përdoret mbledhjen e mbetjeve të depozituara në mënyrë joformale në vende të hapura.

Komuna ka vënë në përdorim 39 kontenierë me kapacitet 1,1 m³ vendosja e të cilëve nuk është në përputhje me ndonjë plan. Kontenierë janë të pozicionuar kryesisht në afërsi të bizneseve të mëdha dhe në çdo qendër fshati. Zyrtarët e komunës raportojnë se sasia e kontenierëve nuk është e mjaftueshme, ndërsa grumbullimi kryhet një herë në 2 apo 3 ditë në javë. Për shkak të kësaj situate, 100% e kontenierëve janë në shumicën e kohës të tej mbushur.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Në Zejmen sasia e gjeneruar e mbetjeve duke u bazuar në numrin e popullsisë është rreth 4043.76 kg/ditë ose 4.044 ton/ditë. Duke u bazuar në përqindjen e mbulimit me shërbim, e cila vlerësohet së është rreth 50% e territorit, mund të themi se 2 ton/ditë përfundon e pa trajtuar në rrjedhat e përrenjve dhe lumenjve, ndërsa pjesa tjetër trajtohet në vend-depozitim e Bushatit.

Impakti Mjedisor

Zyrtarët raportojnë për ekzistencën e vend depozitimeve të përkohshme informale, përveç fshatit Bërzane e cila ndodhet jashtë territoreve të komunës Zejmen e cila raportohet të ketë një impakt shumë të lart mjedisor në komunën Zejmen. Ndërkohë që mbetjet inerte që gjenerohen kryesisht nga aktivitetet e ndërtimit përdoren si materiale mbushëse.

Autoritetet raportojnë se impaktet mjedisore në fshatin Bërzane janë të mëdha dhe ky vend-depozitim është bllokuar por vazhdon të jete e pa rehabilituar dhe për pasoje impaktet vazhdojnë të rëndojnë gjendjen mjedisore në këtë komunë.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Tipologjia territoriale dhe rrjeti rrugor i komunës lejon për të zgjeruar mbulimin e shërbimit për të gjithë banorët e 7 fshatrave në komunën e Zejmenit.

Përveç kontenierëve, komuna nuk posedon ndonjë pajisje tjetër për grumbullimin dhe transportin e mbetjeve. Shërbimi kryhet me një kamion ngjeshës 9 ton, që është në pronësi dhe operohet nga kontraktuesi. Komuna pajton periodikisht pajisje në pronësi private për ngarkimin dhe transportimin e mbetjeve në rastet kur ka ndonjë aksion pastrimi të vend depozitimeve informale.

Të 7-të fshatrat e komunës janë të arritshme nëpërmjet një rrjeti të mirë rrugësh. Zejmen është qendra e komunës që është rreth 25 – 30 km, nga landfill-i i Bushatit.

5.3. Komuna Thumane

Vend-ndodhja gjeografike

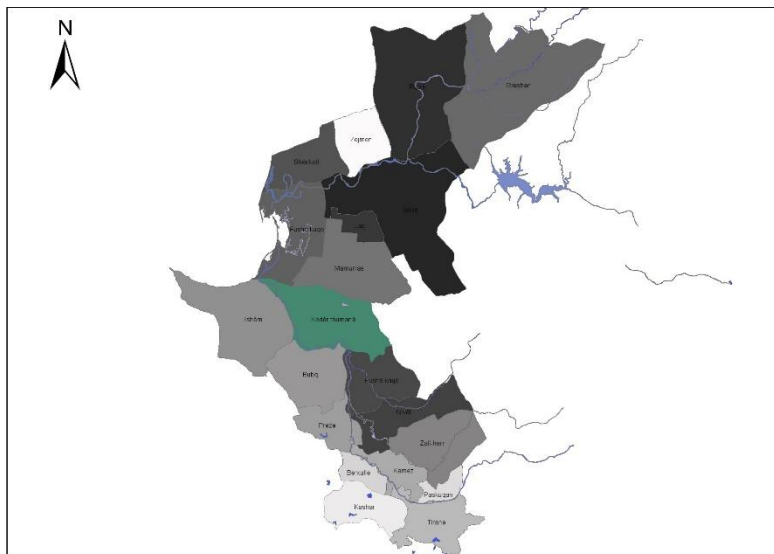

Figura # 3: Harta e vendndodhjes së komunës Thumanë

Komuna Thumanë është e përbërë nga 10 fshatra me një popullsi të regjistruar prej 16,282 banorë. Kjo komunë përshkruhet gjatë gjithë gjatësisë së saj nga lumi Ishëm, i cili pasi bashkohet nga rrjedhat e lumenjve Zeze dhe Gjole, futet në anën Jug-Lindore të komunës Thumanë për deri afër grykëderdhjes së tij.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Komuna Thumanë e siguron vet shërbimin e grumbullimit të mbetjeve urbane. Sipas autoriteteve është një vend-depozitim i miratuar me vendim të këshillit të komunës ku në të cilin depozitohen mbetjet e ngurta urbane që gjenerohen në këtë komunë, dhe ky vend-depozitim monitorohet në mënyrë të vazhdueshme çdo ditë.

Komuna posedon një ekskavator të vogël i cili shërben për të sistemuar mbetjet të cilat depozitohen në vend-grumbullimin e kësaj komunë. Komuna ka vënë në përdorim 45 kontenerë me kapacitet 1,1 m³ vendndodhja e të cilëve është e miratuar nga këshilli i komunës. Kontenerët zakonisht janë të pozicionuar kryesisht në afërsi të bizneseve të mëdha dhe në çdo qendër fshati.

Sipas autoriteteve të komunës, ata i shërbejnë një popullsie prej 9800 banoresh, e cila përbën 60% të popullsisë dhe të territorit të komunës Thumane.

Komuna here pas here kryen aksione pastrimi në rrethinat e komunës.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Në Thumanë sasia e gjeneruar e mbetjeve duke u bazuar në numrin e popullsisë është rreth 6838.44 kg/ditë ose 6.84 ton/ditë, dhe duke u bazuar në përqindjen e ofrimit të shërbimit e cila është 60% për këtë komunë mund të themi se 2.73 ton/ditë përfundon e pa trajtuar në rrjedhat e përrenjve dhe lumenjve. Nga ana tjetër, pjesa e cila menaxhohet, transportohet në vend-depozitim të komunës ku nuk ofrohet asnjë trajtim i veçantë, ndërsa mbetjet vetëm digjen, prej nga gjenerohet një pakënaqësi e vazhdueshme tek banorët për shkak të ndotjes së lartë të ajrit që këto të fundit shkaktojnë.

Impakti Mjedisor

Zyrtarët raportojnë se nuk ekzistojnë vend-depozitime informale dhe rrjedhimisht nuk ka impakt mjedisor si shkak i hedhjes së pakontrolluar të mbetjeve urbane. Por nga ana tjetër, autoritetet raportojnë për një vend-depozitim të mbetjeve inerte në zonën e Brezit Pyjor në fshatin Dukagjini i Ri tek e cila hidhen dhe mbetje të ngurta urbane dhe zakonisht këto të fundit digjen.

Raportohet se impakti në këtë zonë është shumë i lartë për shkak të CO₂ të emetuar si rrjedhojë e djegies së mbetjeve urbane duke vështirësuar kushtet e banimit përreth kësaj zone. Në këtë zonë gjithashtu është dëmtuar rruga për rreth 4 km si rezultat i bllokimit të kanaleve të kullimit përgjatë kësaj rruge.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Tipologjia territoriale dhe rrjeti rrugor i komunës lejon për të zgjeruar mbulimin e shërbimit për të gjithë banorët e 10 fshatrave në komunën e Thumanës.

Te gjithë fshatrat e komunës janë të arritshme nëpërmjet rrjetit rrugor. Distanca totale për grumbullimin e mbetjeve është vlerësuar në rreth 17 km ndërsa distanca mesatare për në Vend-depozitim të mbetjeve të ngurta urbane është rreth 12 km.

5.4. Bashkia Rrëshen

Vend-ndodhja gjeografike

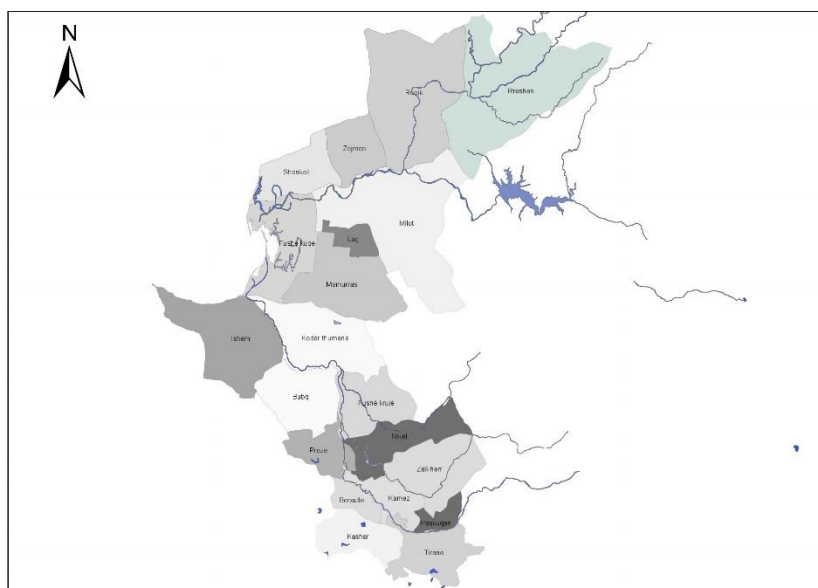

Figura # 4: Harta e vendndodhjes së bashkisë Rrëshen

Bashkia Rrëshen përbëhet nga qyteti i Rrëshenit dhe 12 fshatra, ajo ndodhet në zonën më Veri-Lindore të zonës së studimit, ajo përshkruhet nga 4 lumenj (Fan i Bashkuar, Fan i Madh, Fani i Vogël dhe Uraka) të cilët derdhen të gjithë në lumin Fan në perëndim të kësaj bashkie. Popullsia e regjistruar në këtë bashki është rreth 14,800 banorë.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Shërbimi i menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane në Bashkinë Rrëshen sigurohet me anë të një kompani private, e cila është kontraktuar për grumbullimin dhe evakuimin e rreth 4380 ton /vit. Gjithashtu bëhet dezinfektimi i kontenerëve të vendosur në qendër të qytetit dhe në periferitë rreth saj. Niveli i shërbimit në bashkinë Rubik është në masën 55% dhe kjo më së shumti në qytet dhe pjesërisht në qendrat e fshatrave.

Aktualisht bashkia ka ne pronësi 70 kontenierë 1.1 m³, 12 pika të hapura betoni, si dhe kosha te tjerë rrugore, gjithashtu një ekskavator te vogël me zinxhirë për sistemimin e vend-depozitimit. Ne bashkëpronësi me kompaninë e kontraktuar është vene ne dispozicion një makine teknologjike për mbledhjen e mbetjeve, një fadromë dhe një makine vetëshkarkuese.

Zyrtarët e Bashkisë raportojnë për ekzistencën e 5 vend depozitimeve te pakontrolluara dhe të përkohshëm, te cilat ndodhen ne fshatrat Larth dhe Tarazh. Nga bashkia nuk është bere asgjë për eliminimin e këtyre vend-depozitimeve. Gjithashtu nga zyrtaret e bashkisë Rrëshen raportohet se bashkia disponon një vend-depozitim te caktuar me vendim te këshillit te bashkisë për depozitimin e mbetjeve ku trajtimi i vetëm që ofrohet është ngjeshja dhe mbulimi i mbetjeve përfshi dhe ato inerte.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Rrëshenit është vlerësuar në rreth 6216 kg/ditë ose 6.22 ton/ditë. Referuar nivelit të shërbimit në këtë bashki, rreth 2.79 ton mbetje/dite përfundojnë të pa trajtuara në rrjedhat e lumenjve. Pjesa tjetër dërgohet dhe trajtohen në vend-depozitimin e Rrëshenit.

Impakti Mjedisor

Ndër problemet kryesore mjedisore të qytetit të Rrëshenit mund të përmendim:

- Ndotja e burimeve dhe rrjedhave ujore: ndër burimet ujore kryesore të qytetit të Rrëshenit mund të përmendim katër lumenjtë (Fan i Bashkuar, Fan i Madh, Fani i Vogël dhe Uraka), si dhe 5 rezervuare ujore. Shpesh ujërat e lumenjve ndoten nga shkarkimet e ndryshme nga shtëpitë apo banesat e ndryshme.
- Një problem tjetër për Bashkinë Rrëshen janë dhe depozitimet ilegale të mbetjeve në zonat periferike, të cilat nuk janë të mbuluara me shërbim. Në të shumtën e rasteve mbetjet urbane të zonave periferike hidhen pranë brigjeve të lumenjve ose në lumë.
- Ish-zona e stacionit të vjetër hekurudhor në qytetin e Rrëshenit, sot është e braktisur dhe një burim i mundshëm ndotje për ujërat e lumenjve përreth.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Është e rëndësishme të përmendet që një pjesë e qytetit, kryesisht lagjet periferike nuk janë të mbuluar mirë me pika të grumbullimit të mbetjeve, duke dhënë mundësinë e krijimit të disa pikave informale apo ilegale të grumbullimit të mbetjeve urbane. Në këto pika të pa autorizuara hidhen si mbetje urbane ashtu edhe ato inerte dhe voluminoze, duke u kthyer në burime kryesore të ndotjes urbane si nga ana vizive ashtu edhe në lidhje me shëndetin publik dhe mjedisin përreth.

Investime te rëndësishme kërkohen nga bashkia për të shtrirë mbulimin me shërbimin e grumbullimit të mbetjeve edhe ne fshatrat qe rrethojnë qytetin, të cilat aktualisht kjo bashki nuk i disponon.

5.5. Bashkia Rubik

Vend-ndodhja gjeografike

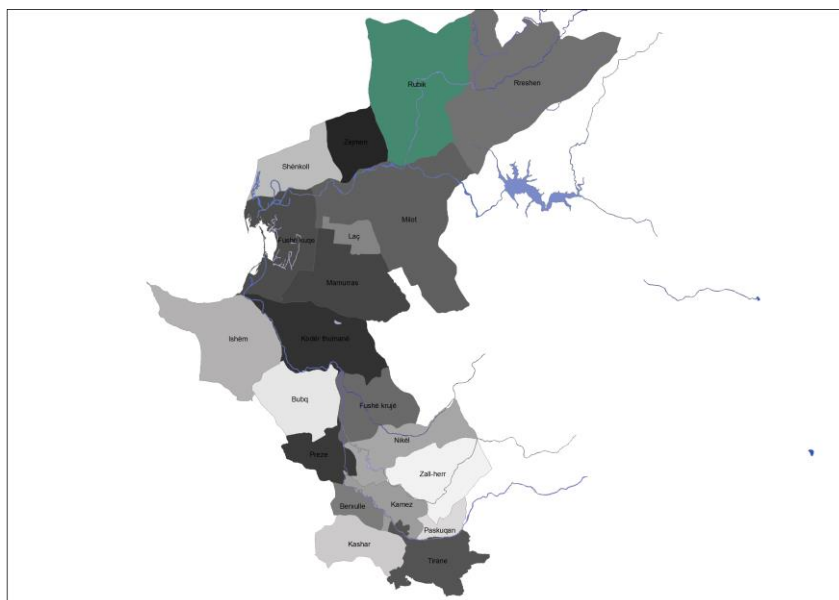

Figura # 5: Harta e vendndodhjes së bashkisë Rubik

Bashkia Rubik është e përberë nga qyteti Rubik dhe 11 fshatra dhe nga qendra e qytetit më një popullsi rreth 8,000 vete sipas regjistrit deri në date 1.01.2014. Në lidhje me zonën tonë të studimit në bashkinë Rubik kalon lumi Fan i cili më pas derdhet në lumin Mat.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Bashkia Rubik ka kontraktuar një sipërmarrës privat për kryerjen e të gjitha shërbimeve të pastrimit (EUROGRES sh.p.k): sipas një kontrate 7-vjeçare me të drejtë rinovimi çdo vit Bashkia e ofron këtë shërbim për qytetarët, bizneset dhe institucionet me rreth 50 kontenierëve metalik me kapacitet 1,1 m³ të shpërndarë në 31 pika si dhe rreth 10 pika të hapura. kontenierëve dhe vendit përreth dezinfektohen me gëlqere/ klor, ndërsa transportimi i mbetjeve urbane me makinën teknologjike deri në pikën përfundimtare të depozitimit në landfill në Cekaj (Rrëshen).

Ky shërbim ofrohet gjatë gjithë vitit dhe përfshin pjesën më të madhe të zonave urbane bashkisë, kryesisht në akset kryesorë të rrugëve ku janë të pozicionuar pjesa më e madhe e kontenierëve dhe referuar popullsisë ky shërbim ofrohet në nivelin 50% që do të thotë së vetëm 4000 banorë shërbehen.

Në sajë të strukturës aktuale të menaxhimit të mbetjeve në Bashkitë Rrëshen dhe Rubik, të gjitha shërbimet publike, ku bën pjesë shërbimi i pastrimit kontrollohen nga një specialist i ngarkuar për mbikëqyrjen e zhvillimit të shërbimeve.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Rubikut është rreth 3358.32 kg/ditë ose 3.36 ton/ditë nga ku referuar nivelit të shërbimit në këtë bashki, rreth 1.68 ton mbetje/dite përfundojnë të pa trajtuara në lumin Fan ose në rrjedhat të tjera ujore. Pjesa tjetër dërgohet dhe trajtohen në vend-depozitim të Rrëshenit.

Impaktet Mjedisore

Ndër problemet kryesore mjedisore të qytetit të Rubikut mund të përmendim:

- Zona ish-industriale për përpunimin e bakrit përbën një burim të mundshëm ndotjeje për token, për ujërat e lumit Fan (kalon përgjatë qytetit) dhe për vetë banorët e qytetit.
- Depozitimi i mbetjeve urbane (në zonat periferike të qytetit) në hapësira ilegale apo hedhja e tyre në ujërat e lumit Fan duke e ndotur atë më shumë.
- Lumi Fan është një nga resurset kryesore të qytetit, por shpesh herë shfrytëzohet pa kriter nga firmat e ndërtimit, të cilat gërryejnë shtratin e lumit për të marrë lëndën inerte. Në shumë raste ujërat e tij ndoten edhe nga shkarkimet e mundshme të bizneseve aty pranë.
- Peizazhi natyror i kodrave që rrethojnë qytetin është një tjetër burim natyror për zhvillimin e turizmit malor, i cili shpesh herë përfshihet nga vënia e zjarreve, apo e prerjeve të paligjshme.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Bashkia Rubik ka parashikuar vendosjen e 10 kontenierëve pranë qendrave spitalore dhe institucioneve të tjera.

Pjesa tjetër e territorit, e cila është nën administrimin e Bashkisë Rubik nuk është e mbuluar mirë me pika të grumbullimit të mbetjeve, duke dhënë mundësinë e krijimit të pikave të paautorizuara për grumbullimin e mbetjeve. Në të gjitha këto pika ilegale grumbullimi dhe largimi i mbetjeve kryhet shumë rrallë, duke u kthyer në burime kryesore të ndotjes urbane, si nga ana vizive ashtu edhe në lidhje me shëndetin publik dhe mjedisin përreth.

5.6. Bashkia Kamëz

Vend-ndodhja gjeografike

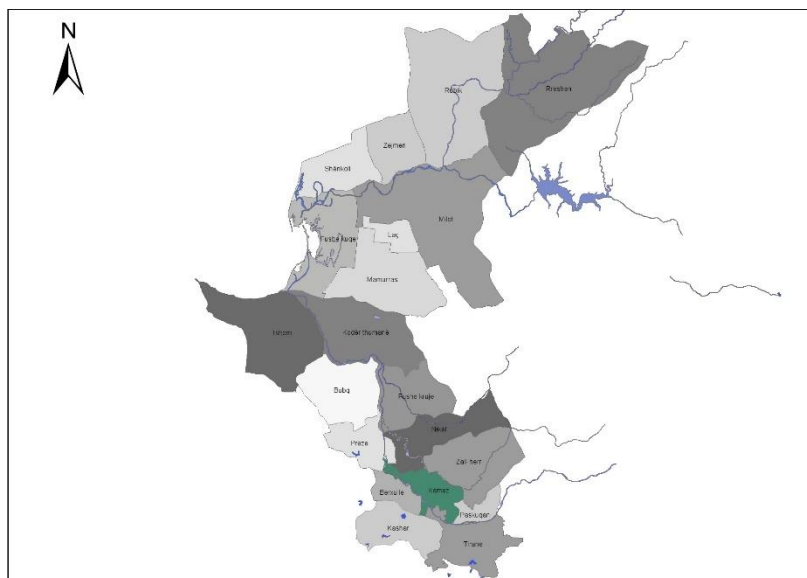

Figura # 6: Harta e vendndodhjes së bashkisë Kamëz

Bashkia Kamëz është e përbërë nga qyteti i Kamzës dhe nga 6 fshatra. Qyteti ka një popullsi prej 86,000 banorë ku pjesa më e madhe jetojnë në dy qendrat më të mëdha të bashkisë, që janë Kamza dhe Bathorja. Territori i Kamzës përshkohet nga dy lumenj, respektivisht lumi i Tiranës dhe ai i Tërkuçës, të cilët më pas bashkohen për të krijuar lumin e Ishmit. Të dy këta lumenj vlerësohen si rrjedhat lumore më të ndotura nga pikëpamja e hedhjes së mbetjeve të ngurta urbane si pasojë dhe e vendo-depozitimit të qytetit të Kamzës

i cili ndodhet pikërisht në anën e lumit të Tërkuzit, ashtu si dhe nga shkarkimi i patrajtuar i ujërave të ndotura të të gjithë vendbanimeve përfshirë edhe bashkinë e Tiranës.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Bashkia Kamëz e kryen vet shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbetjeve të ngurta urbane. Zyrtaret e bashkisë raportojnë se në sistem janë vendosur 250 kontenerë dhe rreth 127 pika të hapura të grumbullimit të mbetjeve urbane. Bashkia operon një vend-depozitimi i cili është vendosur në skarpatin e lumit të Tërkuzës.

Duke iu referuar popullsisë së tanishme është përlogaritur që sasia e mbeturinave që krijohen në Kamëz është rreth 38 ton mbeturina në ditë. Në një analizë për mbeturinat e krijuara në Tiranë tregohet se ka një përmbajtje të madhe të substancave organike, që e kalon vlerën mesatare në vendet evropiane, ndërkohë që edhe përmbajtja plastike është gjithashtu e lartë (16 %). Ajo që mund të pritet është rritja e mëtejshme e përqindjes së të gjithë llojeve të materialeve ambalazhuese në vitet në vazhdim. Gjithashtu mbulimi i popullsisë me shërbim është në nivelin 70% që do të thotë së vetëm rreth 60200 banorë nga 86000 banorë marrin shërbimin e largimit të mbetjeve të ngurta urbane.

Vlen të përmendet këtu se, ka vetëm një automjet shërbimi, një kamion i zakonshëm 7 tonësh i cili përshkon rreth 60 km në ditë që është e barabartë me 4 rrugë, nga 15 km secila, e cila operohet nga një grup i përbërë nga 4 punëtorë dhe shoferi i makinës.

Ndërsa shërbimi i pastrimit që ofrohet nga e njëjta Ndërmarrje shtrihen vetëm në qendër të qytetit të Kamzës në një sipërfaqe prej rreth 72,604 m² e cila pastrohet çdo ditë nga një ekip prej 11 punëtorësh. Afro 40% e Qendër Kamzës nuk mbulohet drejtpërdrejt nga shërbimi i NSHK-së, mirëpo banorët aty përdorin në mënyrë informale mjetet (strukturat e betonit për mbeturinat) nga NSHK. Çdo ditë ata hedhin mbeturinat e tyre nëpër këto betonite në Qendër Kamëz. Në këtë drejtim, sasia e mbeturinave që mblidhet nga kamioni i shërbimit çdo ditë ka mundësi të jetë më e lartë se sasia që krijohet në zonën e cila mbulohet nga shërbimi.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Kamzës është në sasi shumë të mëdha duke qene se popullsia është shumë e lartë dhe është në nivelet e rreth 37840 kg/ditë ose 37.85 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 11.35 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara, nga ana tjetër një pjesë e konsiderueshme mblidhet nga persona të cilët merren me biznesin e riciklimit dhe po ashtu në shumë zona ku nuk bëhet menaxhimi i mbetjeve banorët bëjnë asgjësimin e mbetjeve por nuk është e mundur llogaritja e sasisë që hidhet në rrjedhat e lumenjve dhe përrenjve.

Impakti Mjedisor

Zyrtarët nuk raportojnë për ekzistencën e ndonjë vendi i cili ka impakt mjedisor por bazuar në "Planin Strategjik të Zhvillimit" të qytetit të Kamzës, pasi grumbullohet, e gjithë sasia e mbeturinave shkarkohet si të mundet 2-3 km larg qendrës së qytetit, nëpër pika të ndryshme, në një sipërfaqe prej 7 ha. Vendi i hedhjes së mbeturinave ndodhet në krah të lumit të Tërkuzës dhe mbeturinat nuk i nënshtrohen asnjë procesi sistemimi sipas parimit të mbushjes së tokës.

Ka raste, kur sasia e mbeturinave rritet së tepërmi njerëzit i djegin ato, duke sjellë një rrezik potencial për ambientin dhe cilësinë e ajrit. Përgjatë lumit të Tiranës ka edhe pika të tjera informale më të vogla për hedhjen e mbeturinave. Këto pika ndodhen ngjitur me një zonë banimi. Me kohë, ujërat nëntokësore në këtë zonë mund të ndoten, kryesisht nga uji i papastër që rrjedh nga plehrat, dhe faktikisht një prej familjeve ka një pompë zhytëse pikërisht në vendin ku grumbullohen mbeturinat.

Mbeturinat që vazhdojnë e hidhen tek Lumi i Tiranës po zhvendosen gradualisht për nga drejtimi verior duke patur një ndikim negativ mbi lumin dhe ambientin përreth. Pra, kjo është situata e tanishme në të cilën ndodhet Qendër Kamza. Për sa i përket mënyrës së sistemit të mbeturinave të ngurta, ky sistemim përmbledh grumbullimin, marrjen dhe hedhjen e tyre në vendin e caktuar, mirëpo deri tani mbeturinave akoma nuk u është bërë ndonjë trajtim nga NSHK-ja. Kjo e fundit nuk mbulon me shërbim as pjesën tjetër të qytetit të Kamzës (përveç qendrës) dhe as fshatrat. 94% e popullsisë në Kamëz i kryen vetë grumbullimin e mbeturinave dhe më pas hedhjen e tyre duke përdorur mjetet dhe mënyrat e veta, si p.sh., me djegie, duke i hedhur mbeturinat nëpër kanale apo në rrugë, apo duke i shfrytëzuar një pjesë të tyre si lëndë organike për bahçet e tyre, që përbëjnë rreth 40%, ndërsa pjesa tjetër përfundon nëpër rrjedhat e lumenjve.

Efekte të tjera negative janë fakti që fëmijët luajnë aty pranë dhe në vendet ku mbeturinat e ditës grumbullohen, si dhe bllokimi i kanaleve kulluese. Pra, si përfundim, akumulimi i mbeturinave përbën një rrezik jo të pakët për shëndetin.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Në shumë zona të Bashkisë Kamëz, atje ku nuk kryhet shërbim, nuk ka as kosha/kazanë apo vend ku të grumbullohen mbeturinat dhe as ndonjë shërbim dytësor të grumbullimit ofruar nga bashkia. Mbeturinat shtëpiake largohen dhe hidhen në po atë dite që edhe prodhohen, në vende të hapura, në kanale kulluese, apo lihen nëpër rrugë për t'u dekompozuar më pas apo shpërndarë nga kafshët ose era.

Shpeshherë, kur pirgjet e mbeturinave bëhen vërtet shqetësuese, disa familje së bashku marrin iniciativën të organizojnë heqjen e tyre nëpërmjet private të ndryshëm. Kjo pra nënkupton faktin që ekziston një sens pastërtie në komunitet dhe gatishmërie për të pranuar përgjegjësitë e tyre.

Autoritetet e bashkisë Kamëz shprehen se, kanoçet e aluminit dhe lloje të tjera metalesh që dalin nga industria grumbullohen si i vetmi lloj mbeturine fitimprurëse, dhe nuk ekziston ndonjë plan për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve të ngurta urbane.

Foto # 1: Vend depozitimi Kamëz

5.7. Bashkia Fushë-Krujë

Vend-ndodhja gjeografike

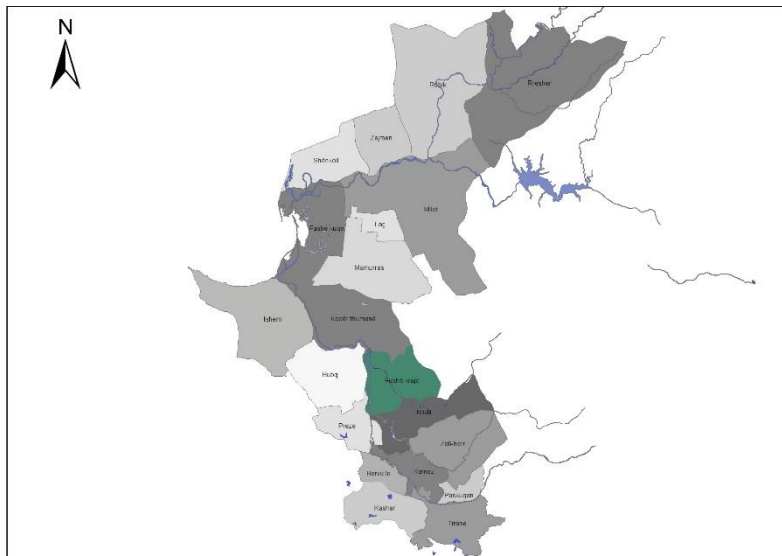

Figura # 7: Harta e vendndodhjes së bashkisë Fushë-Krujë

Bashkia e Fushë-Krujës është e përbërë nga 5 fshatra dhe qendra e qytetit të cilët kane një popullsi prej 28,800 banoresh ku pjesa më e madhe jeton qytet. Një pjesë e lumit që ne kemi në studim (lumi i Zezës, dege e lumit Ishëm) kalon mes për mes kësaj bashkie duke grumbulluar në këtë mënyre të gjitha mbetjet të cilat hidhen në këtë lumë nga banorët e kësaj bashkie.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Bashkia e Fushë-Krujës e trajton problemin e grumbullimit të mbetjeve të ngurta në dy mënyra, nga njëra anë bashkia merret me grumbullimin e mbetjeve inerte, ndërsa nga ana tjetër bashkia ka kontraktuar një kompani private Shoqëria “Rinia 96” e cila merret vetëm me grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane.

Kompani e kontraktuar për grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane ka në dispozicion një makine teknologjike e cila përshkon për grumbullimin e mbetjeve një gjatësi prej 15 km dhe derdhen në vend-depozitim në fshatin Halil i cili është rreth 10 km larg qendrës së Fushe-Krujës.

Raportohet nga autoritetet për dy vend-depozitime informale të mbetjeve të ngurta urbane të cilët pastrohen dhe monitorohen periodikisht nga bashkia. Gjithashtu raportohet nga bashkia së niveli i shërbimit në këtë bashki është në masën 60%.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Fushë-Krujës bazuar në numrin e popullsisë është rreth 12672 kg/ditë ose 12.67 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 5.06 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara. Nga ana tjetër nuk është e llogaritur sasia e të cilave shkon në bizneset e riciklimit por shihet qarte që sasia që përfundon në rrjedhën e lumit të Zezë është shumë e madhe.

Impakti Mjedisor

Impaktet më të mëdha mjedisore në zonën e Fushe-Krujës janë këto vend depozitime informale të cilat ndodhen në zonën e Autostradës Fushe-Kruje – Larushk, të cilat nuk kanë lidhje të drejtë për drejtë me lumin Ishëm por që këto vend depozitime informale ndodhen

kanalet kulluese të kësaj komune dhe kur ka prurje të mëdha rrjedha i merr këto mbetje dhe i transporton në lum, si dhe shpesh here i vihet zjarri duke krijuar ndotje te ajrit.

Gjithashtu ndotje kryesore mjedisore kane furrat e gëlqeres, te cilat janë ne numër te konsiderueshëm te cilat ndodhen ne territorin e kësaj bashkie, si dhe fabrika e prodhimit te tullave dhe qeramikave e cila ka një ndikim mjaft te larte ne cilësinë e ajrit si dhe te ujërave nëntokësor dhe sipërfaqësor e cila ndodhet në jug të territorit të komunës dhe që është shumë afër me rrjedhën e lumit Ishëm.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Bashkia Fushe-Kruje posedon disa automjete te cilët shërbejnë për grumbullimin e mbetjeve inerte ne vend-grumbullimet e miratuara nga këshilli i bashkisë. Gjithashtu ata posedojnë ne ekskavator i cili shërben për mirëmbajtjen e vend-depozitimin e mbetjeve inerte i cili ndodhet ne fshatin Halil.

Ne territorin e bashkisë Fushe-Kruje ndodhen 64 pika te miratuara për grumbullimin e mbetjeve te ngurta urbane, dhe frekuenca e mbledhjes se mbetjeve është çdo dite. Bashkia ka ne pronësi 64 kontenierë 1.1 m3 te cilët janë te vendosur ne një largësi prej 500 metra larg njeri-tjetrit.

Gjithashtu ne bashkinë Fushe-Kruje nuk raportohet për ndonjë plan strategjik për grumbullimin e diferencuar te mbetjeve te ngurta urbane, dhe te gjitha mbetjet te cilat gjenerohen ne territorin e bashkisë hidhen ne vend-depozitimin e mbetjeve urbane ne te cilin nuk kryhet asnjë lloj trajtimi i këtyre mbetjeve.

Foto # 2: Në dalje të autostradës

Foto # 3: Në autostradën Tirane - F. Krujë

5.8. Komuna Nikël

Vend-ndodhja gjeografike

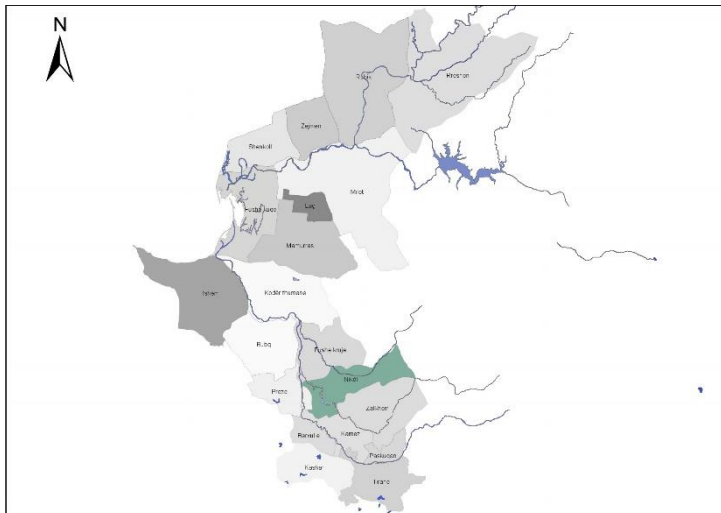

Figura # 8: Harta e vendndodhjes së komunës Nikël

Komuna Nikël është e pozicionuar në kufi të NjQV-ve Zall-Herr, Bërshull, Kamëz, Prezë dhe Fushë-Krujë, kjo komunë ka një popullsi prej rreth 10000 banorë dhe është e përbërë nga 9 fshatra. Në komunën Nikël kalojnë lumenjtë Zezë dhe Tërkuza.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Gjendja aktuale e grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane në Komunën Nikël zgjidhet nga vete komuna duke menaxhuar me pajisjet e vetë komunës çështjen e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane. Ky shërbimit u ofrohet me pak se 60% të banorëve të kësaj komune ose për rreth 6000 banorë.

Aktualisht nga zyrtarët e komunës Nikël raportohet se ata kanë një vend-depozitim të mbetjeve të ngurta urbane dhe gjithashtu ai shërben dhe si vend-depozitim për mbetjet inerte të cilat gjenerohen në komunën Nikël, në ato raste kur këto mbetje nuk përdoren për mbushjen e gropave të rrugës.

Zyrtarët e komunës raportojnë se vend-grumbullimet e tyre janë në formën e bentoniteve dhe se aktualisht ata nuk kanë kontenerë të posaçëm për grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane. Dhe se i mbledhin mbetjet në një kamion i cili me pas i dërgon ato në vend-depozitim të komunës i cili ndodhet rreth 5 km nga qendra e komunës dhe se rruga që të çon për në vend-depozitim është shumë e keqe.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Nikël është 4200 kg/ditë ose 4.2 ton mbetje në ditë, dhe nga këto 1.68 ton/ditë përfundojnë të pa trajtuara dhe që përfundojnë në rrjedhat e lumenjve dhe përrenjve ajo sasi që nuk arrin të grumbullohet nga ato komunitete të cilat merren më grumbullimin e mbetjeve të riciklueshme.

Impakti Mjedisor

Zyrtarët e komunës Nikël raportojnë për raste shumë të rralla të ndotjes si shkak i menaxhimit të mbetjeve të ngurta për arsye se konsumi është shumë i vogël dhe ato pak mbetje organike kompostohen nga familjet. Por nga raporti Socio-Ekonomik i komunës del se ato subjekte që sjellin ndotjen më të madhe në këtë komunë janë fabrikat e gëlqerës të ndodhura në fshatrat Verjan, Bura, Kurcaj, të cilat kanë një ndikim shumë të lartë në ndotjen mjedisore në këtë komunë.

Gjithashtu ndikim mjedisor negativ, raportohet nga zyrtare te komunës nikel se ka vend-depozitimi i Bashkisë Kamëz te cilët siç u tha dhe me sipër i hedhin mbetjet e ngurta urbane në anët e lumit te Tërkuzës i cili i transporton këto mbetje dhe i depoziton në territorin komunës Nikël.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Komuna ka ne pronësi një kamion i cili bën grumbullimin e mbetjeve me një frekuence 2-3 here ne jave, dhe këto mbetje depozitohen ne vend-depozitimin e komunës i cili ndodhet 10 km ne largësi te qendrës se komunës, ndërsa rruga qe përshkruan kamioni për mbledhjen e këtyre mbetjeve është rreth 14 Km.

Ne komunën Nikel potenciali i grumbullimit te mbetjeve te ngurta urbane është shume i ulet dhe autoritetet shpjegojnë se kjo vjen si pasoje buxhetit te ulet qe ka kjo komune lidhur me këtë shërbim. Komuna Nikel ka ne pronësi një ekskavator për mirëmbajtjen vend-depozitimit te mbetjeve te ngurta urbane.

Edhe ne këtë gjendje zyrtaret e komunës Nikel shprehen se ata rregullisht bëjnë aksione pastrimi te vazhdueshme duke mos lejuar vend-depozitimin ne vende te paligjshme te mbetjeve te ngurta urbane.

Foto # 4: Pranë Komunës

5.9. Komuna Prezë

Vend-ndodhja gjeografike

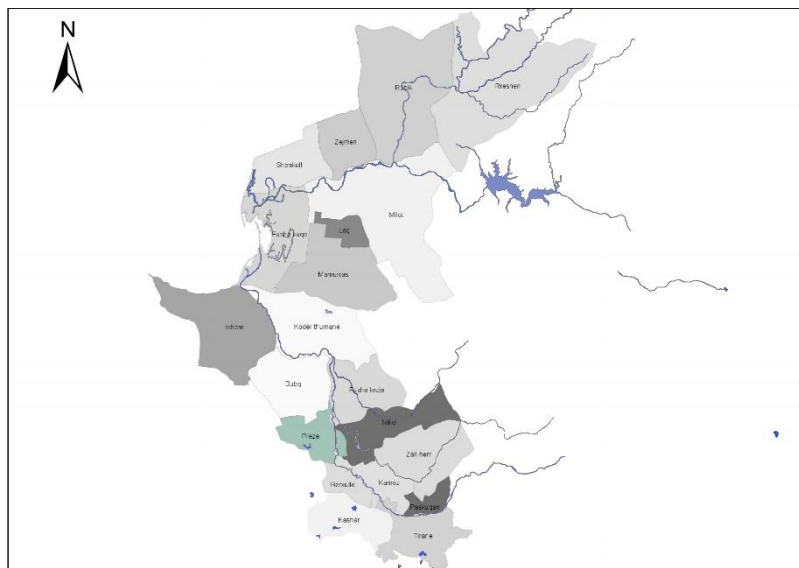

Figura # 9: Harta e vendndodhjes së komunës Prezë

Komuna Prezë është e përbërë nga 7 fshatra dhe 6800 banorë e shtire në një zonë përgjithësisht kodrinore. Në anën lindore të kësaj komunë kalon lumi i Tiranës që është dege e lumit Ishëm.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Ofrimi i shërbimit të grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane afrohet tek banoret e kësaj komune nga vete komuna, në masën 80 % të territorit të saj, me kontenerë 1.1 m³ dhe komuna i dërgon këto mbetje në vend-depozitim të sharrës. Ky shërbim i ofrohet 5000 banoreve të kësaj komune.

Por nga ana tjetër komuna ka miratuar një zonë me ane të këshillit të komunës për një vend-depozitim të mbetjeve inerte, dhe nuk raportohet për ndonjë impakt negativ të këtij vend-depozitimi. Por gjithashtu autoritetet sqarojnë se në shumicën e rasteve mbetjet inerte ripërdoren dhe nuk dërgohen fare në vend-depozitim.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Prezë është 2856 kg/ditë ose 2.86 ton mbetje në ditë, dhe nga këto 0.57 ton/ditë përfundojnë të pa trajtuara në rrjedhat e lumit të Tiranës

Impakti mjedisor

Autoritetet e komunës Prezë raportojnë për një menaxhim të mirë të shërbimit të mbledhjes dhe administrimit të mbetjeve të ngurta urbane të komunës, dhe si për pasojë impaktet mjedisore janë shumë të vogla ose inekzistente, me përjashtim të disa rasteve të disa bizneseve të cilat merren me prodhimin e inerteve, asfaltit dhe betonit në fshatin Ahmetaq në raste kur këto biznese i kanë marrë lejet për shfrytëzim aktiviteti direkt nga Ministria e Mjedisit.

Nuk raportohet për ndonjë impakt të drejte për drejte në zonën e studimit, por impaktet mjedisore të këtyre bizneseve janë shpesh ndotje e mjedisit si shkak i çlirimit të pluhurave të materialeve inerte dhe çlirimit të tymrave gjatë prodhimit të asfaltit. Nga ana e komunës janë marrë masa për zvogëlimin e këtyre im pakteve duke vendosur gjopa në momentet kur ata vërenin shkelje të standardeve të lejuara të ndotjes.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Sipas autoriteteve të komunës Prezë, situata e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane kryhet në përputhje me nevojat dhe kërkesat që ka komuna për kryerjen e këtij shërbimi. Autoritetet e komunës gjithashtu nuk raportojnë për ndonjë vend depozitim informale të mbetjeve urbane me përjashtim të disa rasteve të veçanta kur mbetjet hidhen në rrjedhat e përrrenjve ose lumit Ishëm. Gjithashtu autoritetet e komunës shprehin se komuna rregullisht kryen aksione për pastrimin dhe optimizimin e këtyre vend-depozitimeve të paligjshme.

Lidhur me aspektin teknik ata kanë një kamion teknologjik i cili shërben për grumbullimin e mbetjeve në të gjithë territorin e komunës dhe me pas dërgimin e tyre në vend-depozitim të Sharrës.

Në komune janë të shpërndara rreth 70 kontenierë të cilët mbledhen çdo ditë, dhe gjithashtu nëpër qendrat e fshatrave banorët janë instruktuar që të lënë mbetjet në pragjet e shtëpive në mënyrë që kur të kalojë makina e grumbullimit të mbetjeve të marre.

Foto # 5: Në qendër të Komunës

Foto # 6: Në qendër të Komunës

5.10. Komuna Bubq

Vend-ndodhja gjeografike

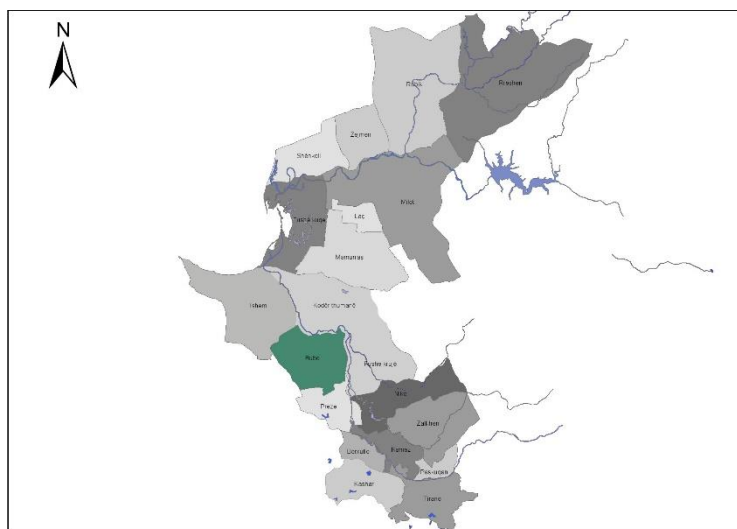

Figura # 10: Harta e vendndodhjes së komunës Bubq

Komuna Bubq është e përbërë nga 7 fshatra dhe 8338 banorë të cilët janë të përqendruar më së shumti në qendrën e Bubq-it. Komuna është e kufizuar nga komunat Ishëm, Thumanë, Prezë dhe bashkia Fushë-Krujë.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Ofrimi i shërbimit të grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane në komunën Bubq nuk ekziston, dhe sipas autoriteteve shkak i kësaj gjendje është buxheti i ulët që kjo komunë ka lidhur me menaxhimin e mbetjeve. Me vendim të këshillit është vendosur një vend-depozitim për depozitimin e mbetjeve të ngurta urbane që gjenerohen në këtë komunë, por aktualisht vend-depozitimi është inekzistente.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Bubq bazuar në numrin e popullsisë është rreth 3501.96 kg/ditë ose 3.5 ton/ditë, dhe duke qenë se kjo komunë e ka pothuajse inekzistente shërbimin e menaxhimit të mbetjeve pjesa më e madhe e tyre përfundojnë në rrjedhën e lumit Ishëm.

Impakt Mjedisor

Impaktet mjedisore të hedhjes së pa kontrolluar të mbetjeve të ngurta urbane në këtë komunë është shumë e lartë. Mbetjet shtëpiake hidhen të gjitha neper vende të pakontrolluara dhe si pasoje të gjitha këto përfundojnë neper rrjedhat e këtyre përrenjve.

Aktualisht nuk merret asnjë masë për parandalimin ose eliminimin e këtyre vend-depozitimeve nga punonjësit e komunës, të cilat janë bërë dhe shqetësuese për banorët për shkak të erës së keqe dhe ndotjes që këto mbetje shkaktojnë.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Komuna ka në pronësi 30 kontenerë të cilët janë shpërndarë neper bizneset e zone të cilët në rastin më të mirë i dërgojnë vetë këto mbetje në vend-depozitimin e miratuar me këshillin e Komunës. Ky vend-depozitim ndodhet rreth 4 km larg qendrës së komunës në fshatin Busull.

Potenciali i ofrimit të këtij shërbimi është inekzistente dhe largim i mbetjeve nga territori i komunës kryhet vetëm në ato raste kur vetë banorët organizohen për të pastruar por dhe në ato raste këto mbetje përfundojnë në rrjedhat e lumenjve.

5.11. Bashkia Laç

Vend-ndodhja gjeografike

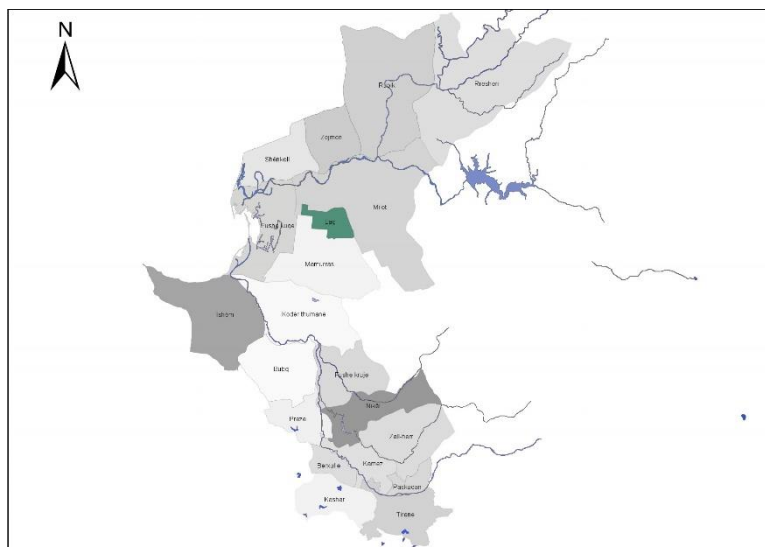

Figura # 11: Harta e vendndodhjes së komunës Laç

Bashkia Laç kufizohet nga komunat Milet, Mamurras dhe Fushë-Kuqe. Kjo bashki është e përbërë nga qendra Laç, Fshat Laç dhe fshati Gjorëm dhe është e populluar nga 29476 banorë ku pjesa më madhe jetojnë në qytetin e Laçit.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Bashkia Laç e trajton shërbimin e grumbullimit të mbetjeve urbane duke kontraktuar një kompani private “Bardhi shpik.” e cila është e specializuar në menaxhimin e mbetjeve të ngurta urbane.

Kjo kompani i shërben në 80% të territorin e bashkisë Laç dhe mbulon një popullsi prej 25000 banorësh, dhe janë të shpërndara kontenerë 1.1 m³ të cilët mbledhen çdo ditë dhe depozitohen në vend-depozitim të miratuar nga këshilli bashkiak i cili ndodhet rreth 5 km nga qendra e qytetit.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Laçit bazuar në numrin e popullsisë është rreth 12969.44 kg/ditë ose 13 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 2.6 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara, kjo sasi menaxhohet nga bashkia e qytetit duke organizuar aksione pastrimi.

Impakti mjedisor

Nga autoritetet e bashkisë nuk raportohet për ndonjë aktivitet i cili të ketë impakt mjedisor të lartë, gjithashtu dhe nga menaxhimi i mbetjeve të ngurta urbane nuk impaktet mjedisore. Por nga ana tjetër impaktet mjedisore me të larta në bashkinë Laç vijnë si pasoje e fabrikës, tashme jashtë funksionimi, të superfosfatit. Në territorin e uzinës janë depozituar rreth 300 000 ton mbetje të pasura në hekur, të krijuara gjatë procesit të prodhimit.

Vendgrumbullimi i mbetjeve është ngritur pa bërë ndonjë përgatitje paraprake të tokës, pa vendosur shtresë mbrojtëse të poshtme apo pa ndërtuar një sistem drenimi për të larguar infiltrimet. Mbetjet e kësaj zone, raportojnë autoritetet ka përmbajtje të lartë arseniku dhe bakri të cilat mund të infiltrohen për shkak të ujërave të shiut.

Rrjedhimisht akuiferi i sipërmë dytësor i shtresës ujëmbajtëse mendohet të jetë i kontaminuar. Mbështetur në harta dhe në mendimin e ekspertëve kombëtarë del se shtresat ujëmbajtëse nëntokësore rrjedhin drejt disa fushave me puse uji të pijshëm, që ndodhen në pjesën e poshtme të fabrikës. Arseniku dhe bakri janë të dy elemente shumë të rrezikshme për shëndetin e njeriut dhe që dëmtojnë rëndë ekosistemet ujore.

Nga autoritetet e bashkisë raportohet se nuk është marrë asnjë nismë për eliminim të këtij burimi ndotjeje të rrezikshme edhe pse janë disa opsione të cilat janë vlerësuar nga specialistet përkatës.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Kompania e cila është kontraktuar për grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Laçit përdor një sasi prej 100 kontainerësh. Kompania kryen mbledhjen e këtyre kontainerëve çdo ditë duke kryer në këtë mënyrë dhe dezinfektimin e vendeve ku janë vendosur këta kontainerë.

Firma e kontraktuar përdor një kamion teknologjik 10 ton cili shërben për grumbullimin e mbetjeve nga këta kontainerë, i cili përshkruan një rrugë prej 7 km për grumbullimin e këtyre mbetjeve dhe me pas i dërgon ato në vend-depozitim i cili ndodhet 5 km larg qendrës së qytetit.

Tipologjia e zonës favorizon mbledhjen e mbetjeve të ngurta urbane në shumicën e territorit të bashkisë, dhe me pas i dërgon ato në vend-depozitim të miratuar nga bashkia.

Gjithashtu nga autoritete te bashkisë Laç raportohet se janë disa vende te caktuara për depozitim e mbetjeve inerte, si ne lagjen 5, lagjen 1 dhe ne pjesën jugore te qytetit. Këto mbetje largohen nga firma e kontraktuar sipas kontratës me një kamion vetëshkarkues. Gjithsesi nuk raportohet për impaktet mjedisore pasi ne shumicën e rasteve përdoren si material mbushës.

5.12. Komuna Paskuqan

Vend-ndodhja gjeografike

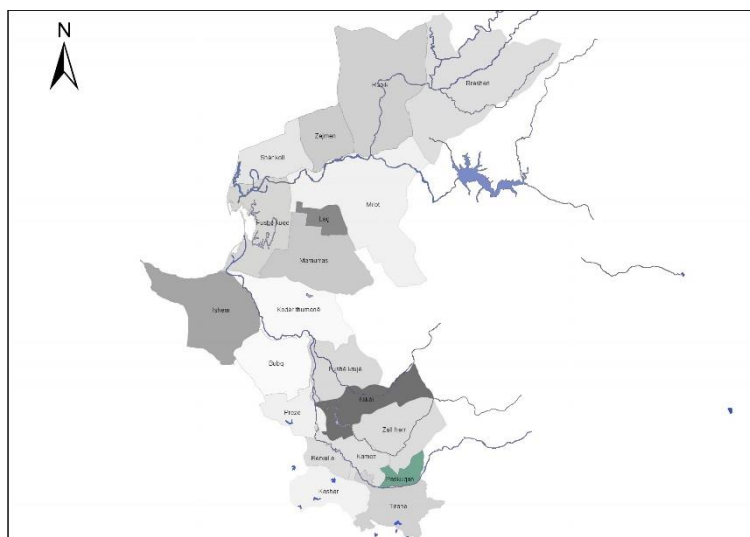

Figura # 12: Harta e vendndodhjes së komunës Paskuqan

Komuna Paskuqan është e përbërë nga 5 fshatra dhe qendra e komunës dhe ka një popullsi prej 40238 banoresh. Kjo komunë është e kufizuar nga bashkitë Kamëz dhe Tiranë. Në komunën Paskuqan kalon një arterie shumë e rëndësishme e lumit Ishëm i cili është lumi i Tiranës.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Ne komunën e Paskuqani janë mbi 15000 banore të cilëve u sigurohet shërbimi i grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane, të cilët përbëjnë rreth 35 % të popullsisë së kësaj zone. Niveli i performancës në këtë komunë është shumë i dobët pasi në komunë është shumë i kufizuar numri i kontenerëve që shërbejnë për grumbullimin e mbetjeve.

Në shumicën e rasteve banorët i hedhin mbetjet e tyre në rrjedhën e lumit të Tiranës duke ndotur atë në mënyrë drastike këto 22 vitet e fundit. Komuna ka kontraktuar një firmë private e cila është e specializuar në grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane. Kompania përdor 20 kontenerë 5 m³ të cilët janë të shpërndarë në 20 pika të ndryshme të komunës, duke i dërguar ato me pas në vend-depozitimin e Sharrës.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Paskuqan bazuar në numrin e popullsisë është rreth 17704.72 kg/ditë ose 17.7 ton/ditë, dhe duke iu referuar nivelit të shërbimit të kësaj komunë që është në vlerën 35% mund të themi se një sasi e madhe prej rreth 11.5 ton mbetje/ditë mbeten të pa menaxhuara, të cilat përfundojnë duart e personave që merren me riciklimin e mbetjeve dhe pjesa tjetër në lumin e Tiranës.

Impakti Mjedisor

Impaktet mjedisore në këtë komunë janë shumë të larta sidomos në trupat ujore që ndodhen në territorin e kësaj komunë. Rritja e popullsisë në mënyrë të menjëhershme në këto 15 vitet e fundit në këtë zonë, mos pasja e politikave ndërgjegjësimi, si dhe mungesa e infrastrukturës së nevojshme për menaxhimin e mbetjeve kanë bërë që shumica e mbetjeve që gjenerohen në këtë komunë të përfundojnë në anët e lumit të Tiranës si dhe në përrrenj dhe trupa të tjerë ujor, duke ndotur në këtë mënyrë të gjithë ekosistemin ujor.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Edhe pse tipologjia e zonës favorizon grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane në pothuajse të gjithë zonën e studimit, përsëri potenciali i grumbullimit të mbetjeve është shumë i dobët.

Nga ana tjetër për mbetjet inerte nuk ka ndonjë vend të paracaktuar për grumbullimin e këtyre mbetjeve dhe në shumicën e rasteve këto lloj mbetjesh përdoren nga banorët duke u hedhur në rrugë, duke krijuar kështu një ndotje të ajrit si pasojë e pluhurave që gjenerohen prej këtyre lloj mbetjesh.

Përsa i përket aspektit teknik të grumbullimit të mbetjeve në komunën Paskuqan autoritetet e kësaj komunë shprehën se është nënshkruar kontrata me kompaninë private që në qershor të 2012, kompania ka si detyrim grumbullimin e mbetjeve në të gjithë hapësirën e komunës përfshirë fshatrat përreth.

Në komunën Paskuqan përdoren 20 kontenerë 5 m³ të cilët shërbejnë për grumbullimin e mbetjeve të cilat merren me një makinë teknologjike 10 ton e cila kryen një rrugë prej 6 km për grumbullimin e mbetjeve nga këta kontenerë dhe me pas i dërgon ato në vend-depozitimin e Sharrës i cili ndodhet rreth 11 km larg qendrës së komunës.

Ne bashkinë Mamurras gjenerohen rreth 6088 ton mbetje ne vit dhe nga këto rreth 4500 ton përfundojnë ne vend-depozitim e Bushatit dhe pjesa tjetër humbet duke u transportuar nga rrjedhat e lumenjve dhe përrenjve.

Ne bashkinë Mamurras janë 2 makina teknologjike te cilat mbledhin mbetjet urbane dhe sipas kontratës se kompanisë e cila është përgjegjëse për transportimin e mbetjeve dhe bashkisë i dërgon ato me pas ne vend-depozitim e Bushatit i cili ndodhet rreth 45 km larg.

Kontenierët mbledhen me një frekuence çdo dite duke kryer njëkohësisht mbledhjen e mbeturinave dhe dezinfektimin e vendit. Përveç kontenierëve, komuna nuk posedon ndonjë pajisje tjetër për transportin e mbetjeve. Shërbimi kryhet nga një kamion ngjeshës 9 ton që është në pronësi te kontraktuesit. Bashkia periodikisht kryen pastrimin dhe transportimin e mbetjeve nga vend shkarkimet informale.

Gjithashtu ne bashkinë Mamurras nuk ka një vend te posaçëm për depozitim e mbetjeve inerte dhe për pasoje ato hidhen ku te munden nga banoret e kësaj zone, duke i shkarkuar jo pak here dhe ne rrjedhat e përrenjve dhe lumenjve.

5.14. Komuna Zall Herr

Vend-ndodhja gjeografike

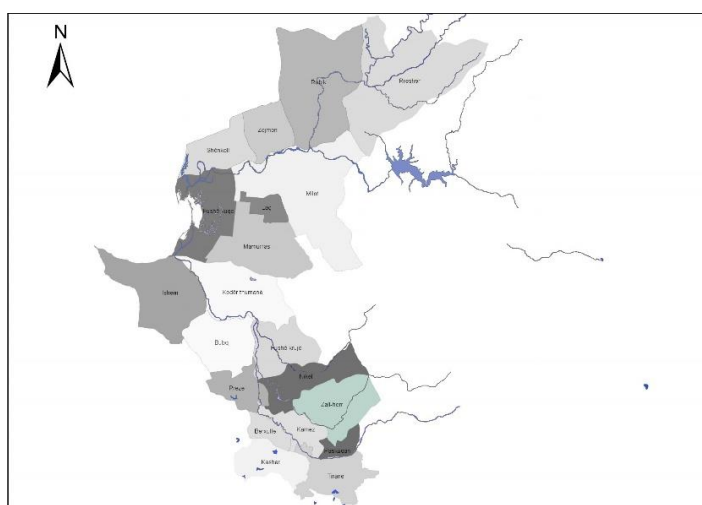

Figura # 14: Harta e vendndodhjes së komunës Zall-Herr

Komuna Zall-Herr përbëhet nga 10 fshatra të cilët kane një popullsi prej 10963 banoresh. Kjo komunë kufizohet nga NjQV-të Paskuqan, Nikel dhe Kamëz, dhe kalon lumi i Zall-Herrit i cili është pjese e lumit të Tërkuzit.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Aktualisht komuna Zall Herr e ofron ne mënyre te limituar shërbimin e grumbullimit te mbetjeve urbane. Ne këtë komunë është kontraktuar një kompani private e cila merret me menaxhimin e mbetjeve te ngurta urbane, por si pasoje e mungesës se mjeteve dhe infrastrukturës vetëm 40 % e banoreve e marrin këtë shërbim.

Ne këtë komunë kalon lumi me po te njëjtin emër i cili me pas derdhet ne lumin Ishëm, dhe sipas autoriteteve te gjitha mbetjet te cilat nuk hidhen ne ato pak kontenierë hidhen ne këtë rrjedhe lumore. Nuk ndodh pothuajse asnjë here qe te merren masa për pastrimin e aneve te këtij lumi vetëm ne rastet kur i merr rrjedha dhe i depoziton ato ne det.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Zall-Herr është rreth 4604.46 kg/ditë ose 4.6 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 2.76 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara, dhe përfundojnë të gjitha në rrjedhën e lumit Zall-Herr pasi e gjithë rrjedha e këtij të fundit është kthyer në një vend-depozitim i mbetjeve të ngurta urbane

Impakti Mjedisor

Impaktet mjedisore në këtë zonë janë shumë të larta si pasojë e hedhjes në mënyrë të pakontrolluar të mbetjeve të ngurta urbane. Gjithashtu një problem të madh sjell dhe hedhja e mbetjeve inerte në anët e lumit të Zall Herr duke ndikuar dhe ne devijimin e rrjedhës natyrale të këtij lumi.

Impakt të lartë gjithashtu në këtë lumë kanë kompanitë të cilat merren me prodhimin e materialeve inerte si dhe lavatriçet e inerteve të cilat të gjitha produktet të cilat dalin nga procesi i prodhimit dhe larjes së inerteve i shkarkojnë në lumë.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Ne komunën Zall Herr ka një popullsi prej rreth 10963 banoresh nga te cilët marrin shërbim vetëm 40% e tyre. Kompania e kontraktuar ka në zotërim një makine për mbledhjen e mbetjeve ndërsa komuna ka në pronësi vetëm 10 kontenierë të cilët janë të shpërndare pranë qendrave të fshatrave kryesore.

Makina kryen rreth 6 km për grumbullimin e këtyre kontenierëve dhe më pas bën dërgimin e tyre në vend-depozitim e Kamzës e cila ndodhet rreth 12 larg qendrës së komunës.

Me numrin shume të limituar të kontenierëve për grumbullimin e mbetjeve komuna Zall Herr ka një potencial të dobët të grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane. Kjo komunë ka në pronësi vetëm 10 kontenierë të cilët janë të vendosur në qendrat më shume të banuara dhe kompania e kontraktuar nga komuna bën grumbullimin e këtyre mbetjeve çdo dy ditë.

Në komunën Zall Herr nuk ka asnjë plan strategjik për rregullimin e kësaj suate dhe sipas autoriteteve të kësaj komunë kjo vjen si pasoje e buxhetit të ulet që ka kjo komunë për menaxhimin e mbetjeve.

5.15. Komuna Bërxull

Vend-ndodhja gjeografike

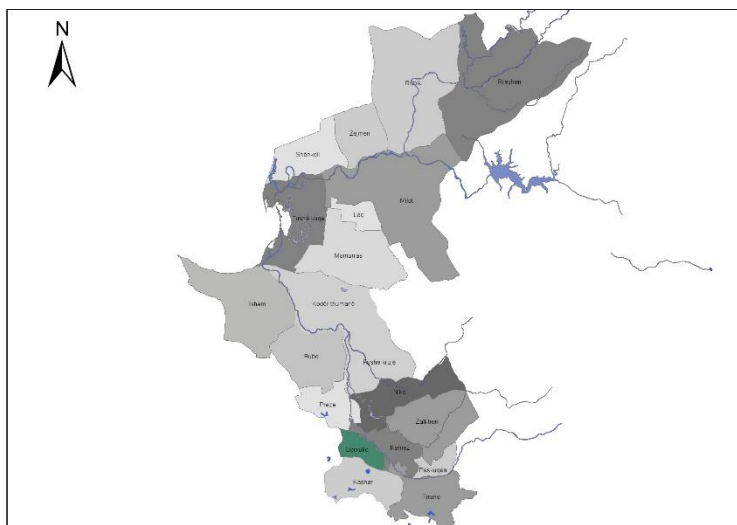

Figura # 15: Harta e vendndodhjes së komunës Bërxull

Komuna Bërxull është e pozicionuar në kufi më NjQV-të Prezë, Kamëz dhe Kashar kjo komunë është e përbërë nga 3 fshatra dhe ka një popullsi prej 10005 banoresh, pjesa më e madhe e të cilëve është e vendosur në fshatin Domje.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Komuna Bërxull e ofron shërbimin e grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane nivelin minimal, duke mos pasur asnjë kontejner në për të grumbulluar mbetjet e ngurta urbane në territorin e saj dhe ato hidhen në betonite dhe ato mbledhen një herë në javë nga kamioni bashkisë.

Në disa raste komuna ndërmerr iniciativa për pastrimin e rrugëve dhe skarpateve të përrenjve dhe lumit Ishëm dhe me pas këto i depoziton në vend-depozitimin e miratuar nga këshilli i komunës i cili ndodhet 5 km nga qendra e komunës. Niveli i shërbimit në këtë komunë arrijnë në vlerën 50% ku pjesa e mbetur e mbetjeve që nuk menaxhohen përfundojnë duke u marrë nga personat që merren me biznesin e riciklimit të metaleve dhe plastikave ose në lumë.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Fushë-Krujës bazuar në numrin e popullsisë është rreth 4202.1 kg/ditë ose rreth 4.2 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 2.1 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara.

Impakti Mjedisor

Impaktet në këtë zonë janë shumë të larta në trupat ujore që kalojnë në këtë zonë, për arsye se shumica e mbetjeve që gjenerohen përfundojnë në rrjedhat e përrenjve dhe lumit Ishëm të cilët kalojnë në këtë komunë. Kjo komunë gjenerojnë rreth 510 ton mbetje të ngurta urbane në vit dhe mbi 50 % e tyre përfundojnë në lumin Ishëm.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në komunën Milot është rreth 5006.4 kg/ditë ose 5 ton/ditë, nga kjo sasi mbetjesh rreth 2 ton/ditë mbeten të pa menaxhuara, edhe pse herë pas here komuna kryen aksione pastrimi të zonave të banuara përsëri pjesa më e madhe ngelet e pa menaxhuar për arsye të terrenit dhe infrastrukturës së fshatrave të komunës Milot.

Impakti Mjedisor

Sipas autoriteteve impaktin me të lartë në këtë zonë e kanë bizneset të cilat operojnë në fushën e nxjerrjes së materialeve inerte nga shtrati i lumit Mat, duke krijuar gjërryerje të shtratit të lumit dhe duke dëmtuar argjinaturat e këtij lumi.

Gjithashtu impakt të lartë mjedisor kanë mbetjet të cilat nuk arrijnë të menaxhohen nga kompania e kontraktuar për grumbullimin e mbetjeve të cilat hidhen në rrjedhat e përrrenjve dhe për pasoje përfundojnë në rrjedhën e lumit Mat.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Për sa i përket aspektit teknik të grumbullimit të mbetjeve në zonën e Milotit autoritetet shprehin se kompania e kontraktuar kryen një grumbullim të mbetjeve 3 herë në javë në zonat e thella dhe çdo ditë në zonat e banuara duke i grumbulluar ato dere me dere.

Kompania e kontraktuar ka në pronësi 21 kontejner 1.1 m³ të cilët janë të shpërndarë vetëm në qendrat e fshatrave përreth dhe kompania i grumbullon ato me një frekuencë 3 herë në javë.

Ata kryejnë një rrugë prej 11 km për grumbullimin e mbetjeve dhe me pas bëjnë dërgimin e tyre në vend-depozitimin e Bushatit i cili ndodhet rreth 90 km larg qendrës së Milotit.

Nga autoritetet e komunës raportohet kanë 21 kontenierë për grumbullimin e mbetjeve dhe në ato zona ku kalon makina e grumbullimit të mbetjeve banorët i lënë mbetjet në ane të rrugës dhe kështu behet grumbullimi i mbetjeve.

Kompania e kontraktuar ka në pronësi një makine e cila bën grumbullimin e mbetjeve dhe me pas bën dërgimin e tyre në vend-depozitimin e Bushatit.

5.17. Komuna Fushe-Kuqe

Vend-ndodhja gjeografike

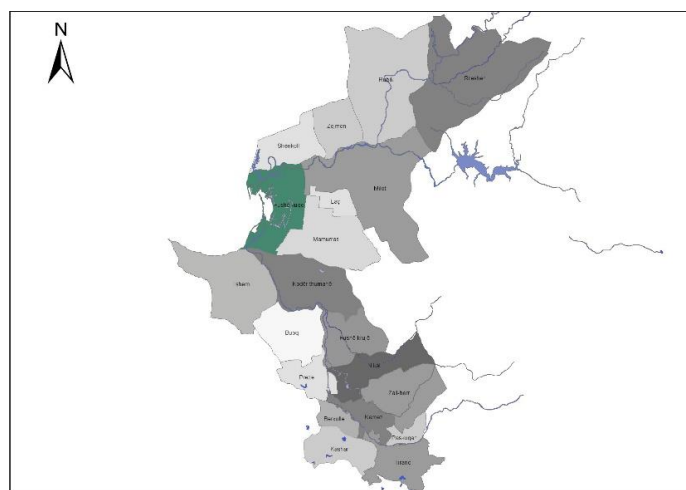

Figura # 17: Harta e vendndodhjes së komunës Fushë-Kuqe

Komuna Fushë-Kuqe përbën dhe zonën kryesore të studimit, pasi të dy lumenjtë në studim të këtij raporti derdhen në këtë komunë. Kjo komunë është e përbërë nga 5 fshatra dhe me një popullsi prej 8736 banoresh.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Komuna Fushë-Kuqe e ka zgjidhur shërbimin e menaxhimit të mbetjeve urbane duke kontraktuar kompaninë "Leka sh.p.k.". Nga autoritetet e komunës raportohet se nuk ka vend deponime të kontrolluara të nga komuna por që kompania i dërgon mbetjet e grumbulluara në këtë zonë dërgohen në vend-deponimin e Bushatit.

Gjithashtu autoritetet e komunës shprehin se ka disa zona ku ndodhen vend-deponime informale për deponimin e mbetjeve të ngurta urbane, të cilat ndodhen në fshatrat Adriatik dhe Gurrëz si dhe në zonën e quajtur Ura Cac-Valit.

Sipas preventivave që ka në dispozicion komuna, janë rreth 2000 ton mbetje të ngurta urbane që largohen nga kjo komunë gjatë periudhës së një viti.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve të ngurta urbane në qytetin e Fushë-Krujës bazuar në deklaratimet që bëjnë komuna në lidhje me shkarkimin e mbetjeve në vend-deponimin e Bushatit është rreth 5470 kg/ditë ose 5.47 ton/ditë, por gjithashtu është dhe një sasi e konsiderueshme e cila mbeten të pa menaxhuara dhe që më së shumti përfundojnë në vende të jashtë ligjshme të deponimit të mbetjeve të ngurta urbane si më sipër, e cila sipas llogaritjeve mendohet të shkojnë në masën 1.36 ton mbetje/ditë.

Impaktet mjedisore

Impaktet mjedisore në komunën Fushe-Kuqe ndodhen në zonat ku janë krijuar vend-deponime informale siç ishin në fshatin Adriatik, Fshatin Gurrëz në lagjen Vendali dhe në zonën e quajtur Ura Cac-Valit, këto impaktet vijnë si pasoje e hedhjes së mbetjeve urbane si dhe mbetjeve blegtorale në vende ku nuk ka kontenerë për grumbullimin e mbetjeve urbane dhe si për pasoje ato përhapen nga kafshët të cilat kullosin në këto vende.

Gjithashtu impakt shumë të madh kanë dhe bizneset të cilët operojnë në zonën e lagunës së Patokut të cilët i derdhen në lagunë të gjitha mbetjet dhe ujërat e përdorura që gjenerojnë.

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Kompania përdor 60 kontenerë, kontenerët janë ndarë në 60 pika grumbullimi, të vendosur kryesisht afër grupeve të shtëpive në shumicën e fshatrave të komunës. Duke iu referuar kontratës që kjo komunë ka me kompaninë ata kryejnë mbledhjen e mbetjeve me një frekuencë 2 deri 3 herë në javë, kjo dhe në varësi të mbetjeve të hedhura.

Distanca që përshkruan kamioni për grumbullimin vetëm gjatë një dite në këtë komunë është rreth 20 km dhe dërgimi i këtyre mbetjeve në vend-deponimin është rreth 42 km. Dhe sipas preventivave janë rreth 2000 ton mbetje në vit që largohen nga komuna Fushe-Kuqe.

Gjithashtu nga ana e komunës merren here pas here iniciativa nga punëtorët e shërbimit për pastrimin e vendeve informale të grumbullimit të mbetjeve, si dhe janë bërë fushata ndërgjegjësimi për ruajtjen e mjedisit. Komuna Fushe-Kuqe nuk ka në pronësi asnjë pajisje për menaxhimin e mbetjeve urbane, këto makineri si dhe 60 kontenerë janë në pronësi të firmës së kontraktuar e cila bën dhe mirëmbajtjen e tyre. Largësia e këtyre kontenerëve nga njeri-tjetri janë rreth 1 km dhe me së shumti janë të vendosur në qendrat e banuara.

Tipologjia e zone e favorizon grumbullimin e mbetjeve të ngurta urbane duke bere kështu që të 5 fshatrat e kësaj komune të kenë shërbimin e menaxhimit të mbetjeve, edhe pse ne disa fshatra siç është fshati Adriatik, Gurrëz dhe Gorre ta kenë të limituar këtë shërbim. Kompania e kontraktuar përdor një kamion teknologjik 8 ton për grumbullimin e mbetjeve.

Komuna ka vendosur me anë të një vendimi të këshillit të komunës në fshatin Lalëz për ndërtimin e një vend-depozitimi të mbetjeve urbane i cili monitorohet rregullisht, por që nuk raportohet për ndonjë trajtim të këtyre mbetjeve.

Komuna ka në pronësi rreth 500 kontenierë të cilët janë shpërndarë në të gjithë komunën, ku sipas popullsisë së lagjeve dhe qendrave të banuara ato janë vendosur çdo 1 km ose më larg.

Kompania e kontraktuar nga komuna Ishëm përdor kamionë vete ngarkues 5 ton për largimin e mbetjeve, dhe për këtë ajo kryen një rrugë prej 20 km dhe me pas i dërgon mbetjet në vend-depozitimin e miratuar nga këshilli që ndodhet në një largësi prej 17 km.

Zakonisht gjatë verës këto kontenierë grumbullohen çdo ditë për shkak dhe të fluksit të pushuesve që vijnë në këtë zonë, ndërsa në periudhën e dimrit frekuenca e grumbullimit të mbetjeve është 2 herë në javë.

5.19. Bashkia Tiranë

Vend-ndodhja gjeografike

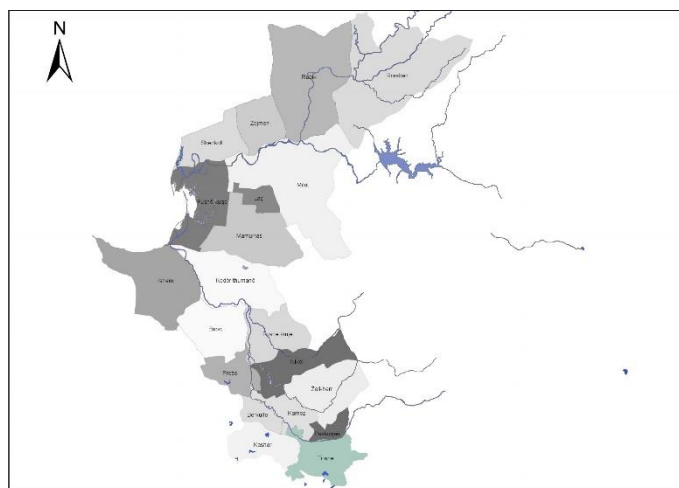

Figura # 19: Harta e vendndodhjes së bashkisë Tiranë

Qyteti i Tiranës duke qene dhe kryeqyteti i vendit ka dhe popullsinë më të madhe të të gjithë zonës së studimit, rreth 749.365³ banorë . Në lidhje me zonën tonë të studimit në qytetin e Tiranës kalon lumi i Lanës dhe lumi i Tiranës të cilët bashkohen në dalje të qytetit.

Niveli aktual i performancës së shërbimit

Bashkia e Tiranës është e ndarë në 6 zona të mbledhjes së mbetjeve të ngurta urbane. Dhe janë 5 kompani (Infinit, TTA Alba Lam, Korsel sh.p.k., Fusha, Ecologica Albania sh.p.k) të cilat bëjnë grumbullimin në PMG të këtyre mbetjeve. Aktualisht këto kompani kanë në pronësi një shumë prej 3500 kontenierësh të madhësive 1.1 m³, 1.7 m³, 2.4 m³ dhe 3.2 m³, këto kontenierë grumbullohen më një frekuencë 7 ditë në javë dhe në rastet kur ka zona që ka konsum të lart kompanitë i grumbullojnë mbetjet dhe 2 herë në ditë.

Në raportet që bashkia e Tiranës ka nxjerre në bashkëpunim me autoritete ndërkombëtare thuhet se niveli i shërbimit të grumbullimit të mbetjeve urbane arrin në vlerën 80% dhe në rastet kur ato nuk mund të menaxhohen, ato mblidhen nga vetë banorët dhe digjen ose

³ Numri i popullsisë së Tiranës në bazë të censurit 2011

hidhen në vende ilegale të depozitimit të mbetjeve, pjesa tjetër përfundon në rrjedhat e lumenjve dhe përrenjve.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve

Sasia e gjeneruar e mbetjeve në bashkinë e Tiranës i kap vlerat 600-800 ton mbetje/ditë⁴. Sipas studimit të kryer sasia e mbetjeve për fryme në ditë varionte nga 0.053 kg/ditë deri në 0.814 kg/ditë për 100 familje gjate 7 ditëve. Duke iu referuar nivelit të shërbimit del se një sasi shumë e madhe e mbetjeve të ngurta urbane rreth 140 ton mbetje ngelet e pa menaxhuar dhe për pasojë është shumë e vështirë llogaritja e kësaj vlere pasi një pjesë e madhe e tyre mbledhet nga persona që merren më biznesin e riciklimit të mbetjeve dhe një pjesë tjetër shumë e madhe i grumbullojnë dhe i djegin këto mbetje.

Impaktet Mjedisore

Bazuar informacion e mbledhur nga bashkia njoftohet për një total prej rreth 46 vend-depozitime ilegale të shkallës së mesme dhe të madhe të cilat janë evidentuar në të gjithë zonën e Tiranës. Shumica prej këtyre vend-depozitimeve janë të pozicionuara në lagjet periferike përgjatë rrjedhës së lumit të Tiranës. Sasi e llogaritur e mbetjeve të shkarkuara në këto vend-depozitime arrin në vlerat e 16000 m³ dhe këto janë mbetje inerte dhe mbetje të ngurta urbane.

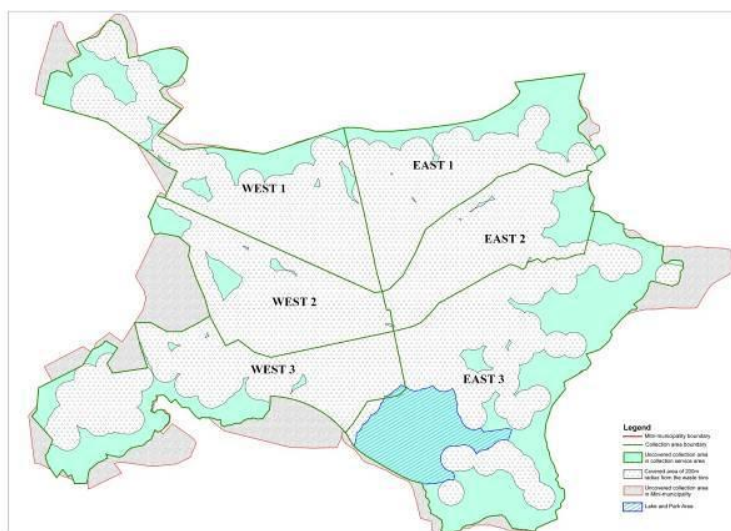

Figura # 20⁵: Harta e zonave ku nuk ka shërbim të menaxhimit të mbetjeve

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

Duke qene se Tirana është edhe kryeqyteti i Shqipërisë dhe ku është vendosur e gjithë qendra ekonomike sociale e vendit edhe potenciali i shërbimit të grumbullimit të mbetjeve është i pëlqyeshëm.

Kompanitë e kontraktuara i dërgojnë të gjitha mbetjet që gjenerohen në territorin e Tiranës në vend-depozitimin e Sharrës e cila ndodhet rreth 7 km nga qendra e saj. Të gjitha pajisjet të cilat përdoren për grumbullimin e mbetjeve nga PMG-të janë në pronësi të kompanive të

⁴ Sipas raportit të JICA “The Project for Tirana Thematic Urban Planning”

⁵ Harte referencë nga raporti i JICA “The Project for Tirana Thematic Urban Planning”

(Nuk është marre informacion nga autoritetet e komunës)

Potenciali për ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve

(Nuk është marre informacion nga autoritetet e komunës)

6. Përmbledhje e Përfundimeve

Analiza krahasues është bazuar në të dhënat që janë mbledhur nga URI në kuadër të këtij projekti, duke përdorur kryesisht një pyetësor standard i cili ishte përgatitur gjithashtu nga ekspertet e URI-t. Të dhënat e mbledhura janë plotësuar gjithashtu nga informacioni prej intervistave dhe takimeve me titullarët e njësive të përfshira si dhe duke u referuar me dokumentet e kontratave aktuale të shërbimit të mbledhjes së mbetjeve dhe pastrimit në secilën njësi. Vlerësimi mbulon një zonë me sipërfaqe rreth 1500 km². Shumica e NjQV-ve, kanë një shërbim të organizuar të mbledhjes dhe largimit të mbetjeve, nëpërmjet delegimit të kryerjes së shërbimit në kompani private të specializuara, të cilat janë zgjedhur nëpërmjet një procesi prokurimi kompetitiv.

Sasia e mbetjeve e përlogaritur e cila përbën indikatorin bazë për të lidhur kontratën e kryerjes së shërbimit është përgjithësisht një vlerësim që llogaritet vetëm mbi supozime ose referenca por jo mbi matje reale. Sasia totale e mbetjeve të gjeneruara në këto NjQV është rreth 853 ton/vit, mbi bazën e një gjenerimi për frymë në nivelin 0,43 kg/banor/ditë.

Gjenerimi për frymë dhe për rrjedhojë sasia e mbledhur dhe e transportuar sipas kontratave, nuk tregon domosdoshmërisht për sasinë totale të gjeneruara në çdo njësi, sasi e cila vlerësohet në 194 ton/vit. Kjo do të thotë se një sasi e konsiderueshme mbetjesh hidhet në mënyrë të pakontrolluar ose në rastin me të mirë mund të konsiderohen se ripërdoren për riciklim ose kompostohen në kushte shtëpie.

Mbulimi me shërbim është i pjesshëm në shumicën e njësive të NjQV-ve, me përjashtim të komunës Bubq të gjitha NjQV-të ofrojnë shërbimin e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane. NjQV-të e marra në studim ofrojnë shërbimin e menaxhimit të mbetjeve duke filluar nga 35% i cili është komuna Paskuqan deri në 80% që janë NjQV-të Laç, Prezë dhe Tirane. Në këtë studim për afro në këtë studim ofrojnë një shërbim rreth për afro 73% të popullsisë që gjendet në këto NjQV ose 802190 banorë, ndërsa totali i popullsisë që banon në këto NjQV është 1,097,667 banorë.

Rrjeti i rrugëve është përgjithësisht i zhvilluar mirë duke lejuar një zgjatje të mbulimit me shërbim në të ardhmen. Shumica e NjQV-ve në studim, e realizojnë shërbimin për mbledhjen dhe transportin e mbetjeve në kontratë me të tretë privatë të specializuar, të cilët janë prokuruar me tender të hapur. Kontratat kanë një afat kohor nga 3 deri në 7 vjet. Çmimi i kontratave përfshin mbulimin kostove për dhënien e shërbimit.

6.1. Analizë krahasuese e menaxhimit të mbetjeve

Më ane të kësaj analize krijojmë një pasqyre më të detajuar të gjendjes aktuale të menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane në NjQV-të të cilat janë pjese përbërëse e basenit ujqor të lumenjve Ishëm dhe Mat të cilët janë dhe burimet kryesore të krijimit të gjendjes së renduar të lagunës së Patokut. Më ane të kësaj analize bëjmë të mundur evidentimin e ndotësve më të mëdhenj të zonës sonë të studimit dhe në këtë mënyrë janë më të lehta rekomandimet për secilën prej NjQV-ve.

6.2. Informacion i përgjithshëm

Kërkimi përfshin 20 njësitë e qeverisjes vendore që përfshijnë komunat e Shënkoll, Zejmen, Thumanë, Nikel, Prezë, Bubq, Paskuqan, Zall-Herr, Bërshull, Milot, Fushë-Kuqe, Ishëm, Kashar dhe bashkitë Rrëshen, Rubik, Kamëz, Fushë-Krujë, Laç, Mamurras dhe bashkinë e Tiranës. Të gjitha këto NjQV janë pjesë e qarqeve Lezhë Durrës, Tirane.

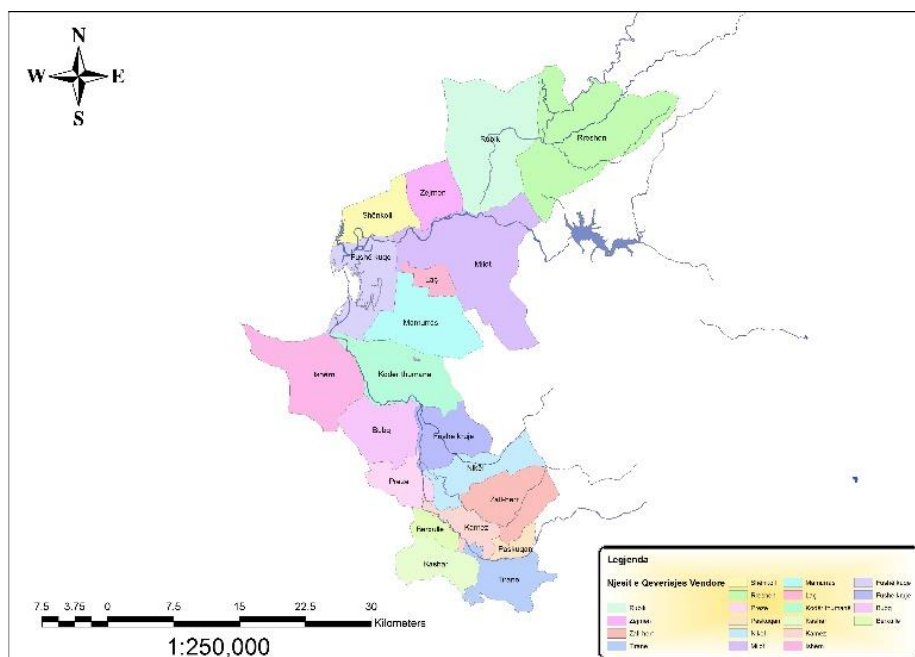

Figura # 22: Hartë e zonës në studim

Zona përfshin një popullsi të regjistruar prej rreth 1,097,667 banorë, prej të cilëve 80% jetojnë në zonën urbane, duke qenë së pjesa më e madhe jetojnë në Tiranë (rreth 749,000) dhe pjesa tjetër prej 20% në zonat urbane. Mospërputhja ndërmjet popullsisë së regjistruar (Census 2011) dhe popullsisë rezidente (Regjistrat Civil) është shumë e madhe. Mesatarisht popullsia e regjistruar është rreth 40% më e lartë se ajo që është konsideruar si popullsi rezidente.

<i>Informacion i pergj. i zonës</i>	Popullsia	Popullsia e Regj	Sip ha	Tipologjia	Densiteti Ban./Km2
Tirane	749365	418495		Urbane	10462.69
Kamëz	86000	66841	2200	Urbane/Rurale	2697.07
Paskuqan	40238	37349		Rurale	3013.28
Fushë-Krujë	28800	18473	4490	Urbane	414.76
Rrëshen	14800	8803	1632	Rurale	55.15
Rubik	7996	4454	563.2	Rurale	37.45
Laç	29476	17086	1420	Urbane	750.05
Mamurras	23197	15284	3375	Rurale	271.1
Shënkoll	16289	13102	2988	Urbane	240.97

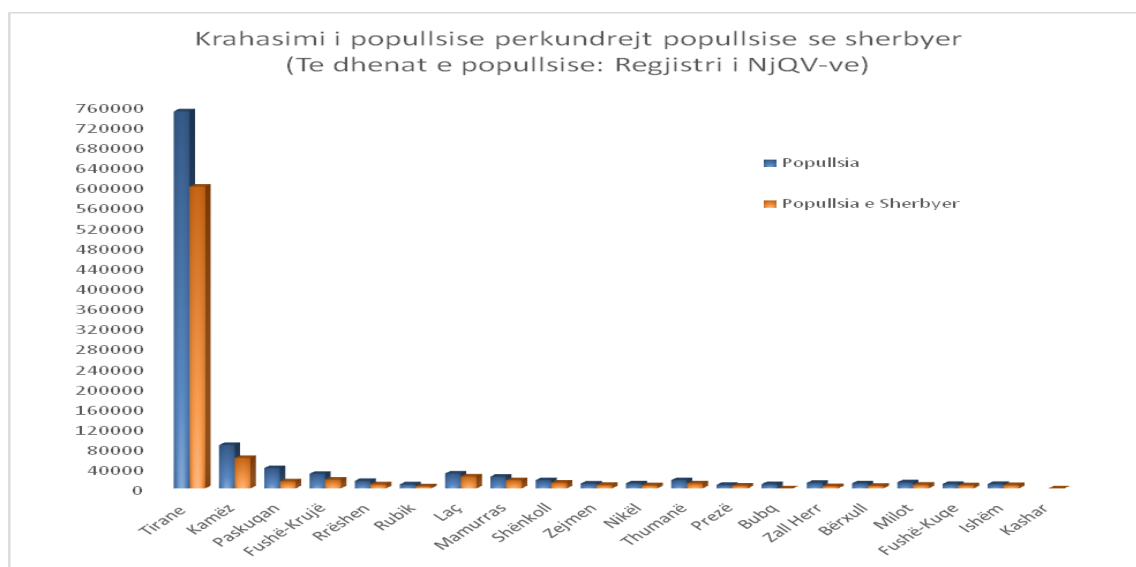
<i>Zejmen</i>	9628	5660		Rurale	123
<i>Nikël</i>	10000	9518	2059	Rurale	225.83
<i>Thumanë</i>	16282	12335	4860	Rurale	179.79
<i>Prezë</i>	6800	4727	2420	Rurale	163.24
<i>Bubq</i>	8338	5951	4800	Rurale	120.78
<i>Zall Herr</i>	10963	9389	2648.8	Rurale	161.06
<i>Bërçull</i>	10005	9883	1280	Rurale	634.89
<i>Milot</i>	11920	8461	11212	Rurale	67.58
<i>Fushë-Kuqe</i>	8736	5460	2850	Rurale	86.93
<i>Ishëm</i>	8750	5001	3080	Rurale	55
<i>Kashar</i>					

Tab. # 1: Informacion i përgjithshëm i NJQV në zonën e studimit

Në aspektin e tipologjisë shumica e NjQV-ve është më tipologji rurale por nisur nga popullsia mund të themi se pjesa më e madhe e saj jeton në qytet. Pothuajse të gjitha NjQV-të, me përjashtim të NjQV-ve Tirane, Kamëz dhe Prezë, nuk kanë një plan të menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane.

6.3. Performanca Aktuale e Shërbimit

Shërbimi i organizuar i mbledhjes së mbetjeve është dhënë në 18 prej 20 NJQV-ve duke përjashtuar komunën Kashar e cila nuk u tregua e gatshme për të ndare informacionin si dhe komunën Bubq e cila nuk e ofron shërbimin e grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane. Mbulimi i shërbimit është i ndryshëm dhe është më i lartë në zonat urbane në krahasim me zonat rurale.

Grafiku. # 1 : Krahasimi i mbulimit me shërbimin e mbledhjes së mbetjeve. Popullsia e Referuar: Regjistri Civil, 2014

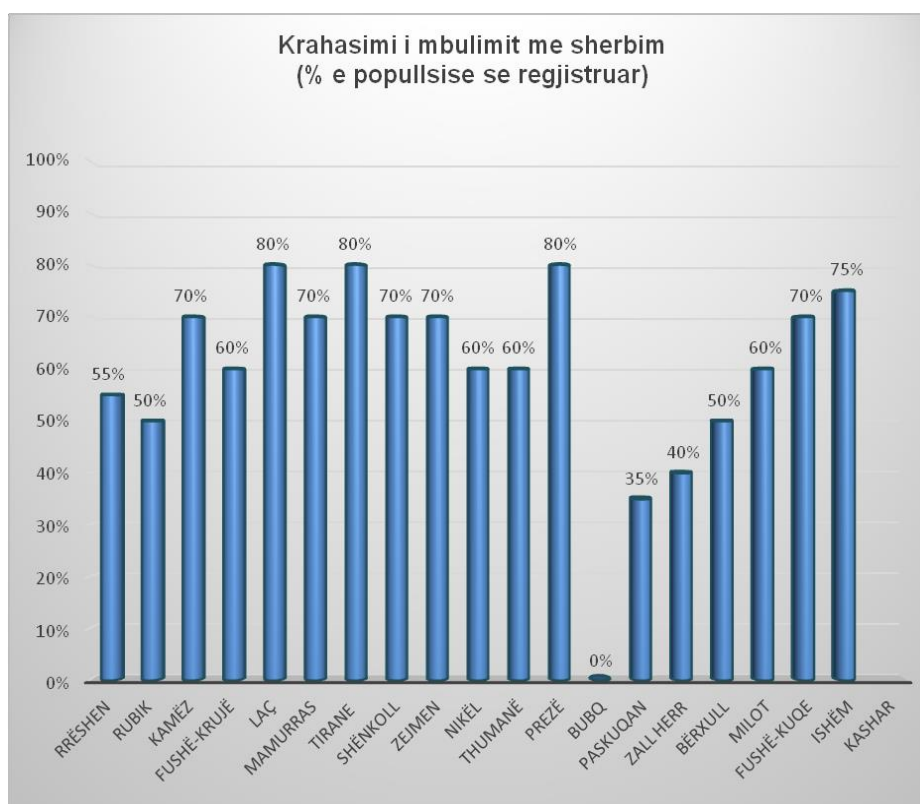
<i>Performanca e Shërbimit</i>	<i>Mbulimi</i>	<i>Pika të Mb.</i>	<i>Kontenier</i>	<i>Popullsia e Sherbyer</i>
<i>Tirane</i>	80%	1250	3500	599492
<i>Kamëz</i>	70%	127	250	60200
<i>Paskuqan</i>	35%	20	20	14083.3
<i>Fushë-Krujë</i>	60%	64	64	17280
<i>Rrëshen</i>	55%	47	70	8140
<i>Rubik</i>	50%	31	50	3998
<i>Laç</i>	80%	70	100	23580.8
<i>Mamurras</i>	70%	12	30	16237.9
<i>Shënkoll</i>	70%	200	300	11402.3
<i>Zejmen</i>	70%	39	39	6739.6
<i>Nikël</i>	60%			6000
<i>Thumanë</i>	60%	45	45	9769.2
<i>Prezë</i>	80%	70	70	5440
<i>Bubq</i>	0%	30	30	0
<i>Zall Herr</i>	40%	10	10	4385.2
<i>Bërxull</i>	50%			5002.5
<i>Milot</i>	60%			7152
<i>Fushë-Kuqe</i>	70%	60	60	6115.2
<i>Ishëm</i>	75%	300	500	6562.5
<i>Kashar</i>				0

Tab. # 2: Te dhëna mbi nivelin aktual të performancës

Të gjitha NjQV-të kanë mungesë kontejnerësh, ndërsa në Bërxull nuk ka kontejnerë fare por ata e bëjnë grumbullimin e mbetjeve me ane të bentoniteve por autoritetet nuk japin një numër të sakte të këtyre vend-grumbullimeve. Numri më i madh i kontejnerëve, prej rreth 3500 njësi është i dislokuar në qytetin e Tiranës, dhe pozicionimi i tyre është kryer sipas një plani shumë të detajuar i shpërndarjes së tyre. Pothuajse në shumicën prej NjQV-ve kushtet fizike të shumicës prej kontejnerëve janë vlerësuar si të këqija dhe në disa raste dhe si shumë të këqija dhe që kanë nevojë të zëvendësohen.

6.4. Aspektet teknike

Tabela në vijim tregon ndryshimet midis NJQV-ve të performancës së grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane.

Grafiku #5.3: Të dhënat mbi nivelin aktual të performancës së shërbimit

Nga NjQV-të në studim ato të cilat kanë shërbimin më të ulët janë komuna Paskuqan më 35% dhe komuna Zall-Herr. Ndërsa NjQV-të të cilat kanë shërbimit në të lartë janë Tirana, Laçi dhe komuna Prezë të cilat kanë një mbulim rreth 80% dhe konsiderohen si njësi që kanë shërbim të kënaqshëm. Ndërsa komuna Bubq është përjashtuar për shkak të kjo komunë nuk ofron shërbimin e grumbullimit të mbetjeve por banorët dhe bizneset i dërgojnë vet mbetjet në vend-grumbullimin e komunës.

Distanca e grumbullimit të mbetjeve në zonën e studimit është relativisht e shkurtër për shkak të vend-depozitimeve që çdo NjQV më vendim të këshillit ka aprovuar në territorin e vetë, më përjashtim të disa NjQV-ve që i dërgojnë këto mbetje në vend-depozitim të Bushatit siç janë Mamurras, Zejmen, Milot dhe Fushë-Kuqe. Nga ana tjetër frekuenca e mbledhjes varion nga numri i kontenerëve dhe është relative me gjenerimin e mbetjeve në çdo komunë. Në zonat urbane mbledhja kryhet në frekuencë prej 7 ditësh në javë, ndërkohë që në zonat rurale është rreth 2 deri 3 herë në javë. Në tabelën më poshtë jepen më të detajuara distancat dhe frekuencat e mbledhjes së mbetjeve të ngurta urbane.

<i>Niveli i performancës</i>	Gjenerimi Kg/Dite	Frekuenca e mbledhjes dite ne jave	Distanca totale e grumbullimit të mbetjeve	Distanca e transportimit ne Vend-Depozitim
<i>Tiranë</i>	329720.6		34	7
<i>Kamëz</i>	37840	7	28	6
<i>Paskuqan</i>	17704.72	2	12	11
<i>Fushë-Krujë</i>	12672	7	15	10
<i>Rrëshen</i>	6216	7	24	8
<i>Rubik</i>	3358.32	7	20	18
<i>Laç</i>	12969.44	3	12	5
<i>Mamurras</i>	10206.68	7	10	60
<i>Shënkoll</i>	6841.38	2	28	20
<i>Zejmen</i>	4043.76		15	30
<i>Nikël</i>	4200		14	10
<i>Thumanë</i>	6838.44	7	17	12
<i>Prezë</i>	2856	7	12	35
<i>Bubq</i>	3501.96	0		
<i>Zall Herr</i>	4604.46	7	6	12
<i>Bërxull</i>	4202.1			
<i>Milot</i>	5006.4		11	50
<i>Fushë-Kuqe</i>	3669.12	3	20	42
<i>Ishëm</i>	3850	4	20	17
<i>Kashar</i>				

Tab # 3: Te dhëna mbi nivelin aktual të performancës

7. REKOMANDIME

Në mënyre që situata aktuale e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane në secilën prej NjQV-ve të analizuara të përmirësohet dhe që për rrjedhojë dhe gjendja aktuale e rrjedhave të lumenjve Ishëm dhe Mat, duhet që në të merren në konsideratë një pakete rekomandimesh në nivel lokal dhe qendror si më poshtë.

7.1. Rekomandime në nivel lokal

Efektiviteti dhe minimizimi i mbetjeve: Ky hap mund të ofrojë përmirësime të dukshme në shtrirjen dhe cilësinë e shërbimit. Megjithatë sensibilizimi i banorëve dhe bizneseve dhe edukimi i tyre mbetet aktiviteti më i rëndësishëm për minimizimin e mbetjeve urbane. Kështu që, për përmbushjen e objektivave vendorë, ky hap përbën punën përgatitore dhe kyçe për arritjen e objektivave të këtij plani dhe të atyre kombëtare.

Aspektet sociale: Ky hap kërkon një qëndrim aktiv të banorëve dhe bizneseve duke inkurajuar iniciativat e komunitetit për ndarjen e mbetjeve si dhe për të reduktuar sasinë e mbetjeve që shkojnë në vend depozitimet aktuale.

Si përfundim, ky hap përfaqëson një mënyrë praktike por me një kosto shtesë për ofrimin e shërbimit përveç asaj që NjQV-të vënë në dispozicion të firmave kontraktuese (në rastet kur ato janë prezente). Ky hap do të shoqërohet me përmirësime të dukshme në përmirësimin e situatës aktuale dhe në ofrimin e një mjedisi urban më të pastër.

Ndërsa popullsia rritet dhe ndryshon aktivitetin ekonomik, ekziston nevoja për të ndryshuar edhe sistemin aktual të menaxhimit të mbetjeve urbane. Situata aktuale e sipër përmendur, jo vetëm që ka një ndikim negativ në shëndetin e banorëve dhe mjedisit përreth, por ndikon negativisht edhe në përparimin ekonomik të zonave urbane. Për pasojë, shtrohet domosdoshmëria e gjetjes së një vendi për asgjësimin e mbetjeve urbane (në rastet kur ajo nuk ekziston) dhe e hartimit të një plani afatgjatë menaxhimi për mbetjet e ngurta urbane, që të mund të zgjidhet ky problem për të paktën 15 vitet e ardhme.

Veç masave të rrepta për zbatimin e legjislacionit kombëtar në fushën e parandalimit dhe kontrollit të ndotjes së ujërave dhe nxjerrjes së akteve ligjore lokale, të domosdoshme për mbrojtjen e trupave ujore të zonës, për organet e qeverisjes vendore rekomandohet edhe:

- Ndërtimi i rrjetit të plotë të ujërave të zeza në të gjitha zonat;
- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të ujërave të zeza;
- Hartimi dhe zbatimi i planit për përmirësimin e cilësisë së ujërave të zonës (nga Këshilli i Basenit dhe Agjencia Rajonale e mjedisit);
- Organizimi i aktiviteteve për rritjen e ndërgjegjësimit të popullsi së lokale për mbrojtjen e ujërave.

Duke vënë re mungesat e sipërpërmendura, Ndërmarrja e Shërbimeve Publike, biznesi dhe vete qytetarët e zonave duhet të marrin dhe iniciativa personale për pastrimin e ambienteve të zonave ku jetojnë.

7.2. Rekomandime në nivel qendror

Ministria e Mjedisit Pyjeve dhe të Administrimit të Ujërave (MMPAU) në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve Publike Transportit dhe Telekomunikacionit (MPPTT) duhet të hartojnë standardet e cilësisë së ofrimit të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve urbane, si edhe standardet teknike të mbylljes së vend depozitimeve aktuale. Gjithashtu, këto ministri duhet

të hartojnë udhëzuesit e planifikimit, ndërtimit dhe menaxhimit të vend depozitimeve. Standardet e performancës mjedisore për të bërë monitorimin e këtyre impianteve do të mbyllin ciklin e dokumenteve që duhet të hartohen në këtë nivel.

Në MMPAU duhet të krijohet departamenti i Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta. Departamenti duhet të ketë burimet e nevojshme financiare dhe mandatin për të rekrutuar specialistë të fushës për të përgatitur planin e veprimeve, i cili do të përkthente objektivat e qeverisë në fushën e mbetjeve në një "gjuhë" operationale për NjQV. Gjithashtu detyrë e këtij departamenti, në bashkëpunim edhe me ministritë e linjës, duhet të jetë edhe vëzhgimi dhe përafrimi i legjislacionit me atë të BE, duke përfshirë edhe amendimin dhe krijimin e akteve nënligjore në përputhje me direktivat e vend depozitimit dhe incenerimit.

Në nivelin qendror, sidomos në MPPTT duhet të planifikohen fondet fillimisht për studimet e realizueshmërisë për mbylljen e vend depozitimeve ilegale në përputhje të plotë me normat dhe standardet mjedisore e shëndetësore dhe më pas të planifikohen fonde për ndërtimin e impianteve të reja të menaxhimit të mbetjeve. Në këtë kontekst mobilizimi i të ardhurave nga burimet ndërkombëtare, bashkëpunimi me donatorët dhe agjencitë e ndryshme ndërkombëtare, duke u bazuar në një përjasje më të integruar, në mënyrë që të sigurohet një përputhshmëri ndërmjet objektivave të qeverisë dhe investimeve në këtë sektor, është kthyer tashmë në një domosdoshmëri. Menaxhimi i mbetjeve të ngurta është një shërbim i kushtueshëm, nëse do të menaxhohet sipas direktivave të BE-së. Megjithatë, në këtë kontekst, ekonomia e shkallës në ofrimin e shërbimit mund të çojë, në disa raste, në përqendrimin rajonal të ofrimit të shërbimit vendor.

Kjo nënkupton që, nëse dy ose më shumë njësi të qeverisjes vendore bashkëpunojnë, kostot e secilës bashki do të reduktohen dhe mundësitë për të pasur standarde më të larta në ofrimin e shërbimit do të rriten. Përfundimisht, mund të themi që mungesa e rregulloreve dhe udhëzuesve për organizimin, financimin, menaxhimin dhe operimin e vend depozitimeve rajonale (ndër bashki/komunale) ka bërë që NjQV-të të kenë vështirësi të analizojnë dhe vlerësojnë risqet dhe përfitimet e një forme të tillë të ofrimit të shërbimit, i cili duke u kombinuar me mundësitë e ulëta financiare dhe të kapaciteteve njerëzore të NjQV nuk e ka stimuluar këtë bashkëpunim. Këto rregullore duhet të hartohen nga MMPAU në bashkëpunim me MPPTT, dhe Ministrinë e Shëndetësisë.